

NAČRT ZA TRAJNOSTNO ŽIVLJENJE

**POROČILO
O DEJAVNOSTI
2023**

Evropska
investicijska banka | Skupina

NAČRT ZA TRAJNOSTNO ŽIVLJENJE

**POROČILO
O DEJAVNOSTI
2023**

Evropska
investicijska banka | Skupina

Poročilo o dejavnosti skupine Evropske investicijske banke 2023
Načrt za trajnostno življenje

© Evropska investicijska banka, 2024.
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

Vse pravice pridržane.

Vsa vprašanja o pravicah in licenciranju pošljite na publications@eib.org.

Za več informacij o dejavnostih EIB glejte našo spletno stran: www.eib.org.
Lahko nam tudi pišete: info@eib.org. Naročite se na naš e-novičnik: www.eib.org/sign-up.

Izdala Evropska investicijska banka.
Natisnjeno na papirju FSC®.

VSEBINA

4	PREDSEDNIČINA UVODNA BESEDA
6	POUDARKI LETA 2023 Podatki o posojilih in učinkih
8	EIB V VAŠI DRŽAVI Posojanje po državah
10	EIB V VAŠEM SVETU Posojanje zunaj Evropske unije
12	NAČRTI ZA PREBOJNE NAPRAVE
14	Nemčija: Ko dokumentacija pomeni življenje ali smrt
15	Španija: Znanstvena fantastika postaja znanstvena resničnost
16	Nizozemska: Vse večji krogi
17	Pobuda za evropske tehnološke prvake: Tvegani kapital za širitev poslovanja
18	Italija in Irska: Za te inovacije morate slišati
19	Poljska: Hitri test za raka dojke
20	Španija: Po nebu na sončni pogon
21	Italija: Pozitivno, kakovostno in hitro
22	Nizozemska: S tehnologijo proti pobijanju piščancev
24	NAČRTI ZA ZELENKO EVROPO
26	Poljska: Zeleno in človeško
27	Nizozemska: Trajnostna bolnišnica
28	Belgija: Zidaki, ki požirajo ogljik
29	Grčija: Delamo z naravo, ne proti njej
30	Španija: Sveža ideja
32	Češka, Slovaška, Madžarska in Romunija: Gigavat na strehi
33	Španija: Nova energija za Evropo
36	NAČRTI ZA POGON ENAKOSTI
38	Italija: Več znanja, večji energetske prihranki
39	Španija: Več šol za predmestja
40	Nemčija in Italija: Novi vlaki, nove proge, nova tehnologija
42	Francija: Napolnimo si baterije
43	Nizozemska: Na pot z robotsko pomočjo
44	Bolgarija in Portugalska: V slogi je moč
46	Litva: Naravne ceste
47	Španija: Za nadlegovanje ni prostora
48	NAČRTI ZA ZEMLJEVID PRAVIČNEGA IN ZELENEGA SVETA
50	Pogled o Keniji: Zeleni zgled v Afriki
54	Ukrajina: Nikoli jih ne bomo pustili na cedilu
56	Pogled o Egiptu: Majhna podjetja ob veliki reki
60	Srbija: Zeleni X-faktor
62	Maroko: Po potresu
64	KLJUČNI PODATKI O ZBIRANJU SREDSTEV: OD KOD SREDSTVA
65	Zelena blokovna veriga
66	POUDARKI IZ OPERATIVNEGA NAČRTA SKUPINE 2024–2026
67	Upravljanje

PRESEDNIČINA

UVODNA BESEDA

Načrt sestavljajo risbe, dimenzije in pojasnila. Naše letno poročilo, *Načrt za trajnostno življenje*, riše žive slike prejemnikov sredstev Evropske investicijske banke. Vključuje informacije o ogromnih **dimenzijah** naših skupnih naložb in o pomembnosti naših posojil za vsakega prejemnika posebej. **Pojasnjuje**, katere politike EU ter strokovno znanje in izkušnje nas vodijo pri naložbenih odločitvah.

Načrt Evropske investicijske banke za Evropo temelji na viziji inovativne prihodnosti, zelene prihodnosti, prihodnosti enakosti in nenazadnje prihodnosti, ki se ne konča na mejah Evropske unije. Poročilo vsebuje poudarke iz podrobne analize tehničnih dosežkov na področjih umetne inteligence, zdravstva in biotehnologije, ki je podlaga naših naložb v revolucionarne nove tehnologije. Predstavlja našo zavezanost gradnji zelenega gospodarstva in podpori novim idejam za čiste tehnologije, kar nujno potrebujemo za globalno zavezitev podnebnih sprememb. Prikazuje pomembnost vlaganj v infrastrukturo, s katero se premikamo iz kraja v kraj, v kateri se šolajo naši otroci in kjer smo vsi varni pred nadlegovanjem. Daje vpogled v učinke našega dela zunaj Evropske unije s poglobljenimi pripovedmi o naših projektih v partnerskih državah v Afriki in drugod. Predstavlja vrhunec dvanajstletnega delovanja pod vodstvom Wernerja Hoyerja, ki je drugi predsedniški mandat sklenil ob izteku leta 2023. Sama sem njegova ponosna naslednica.

S tem načrtom **že gradimo prihodnost Evrope**. O tem govorijo podatki o našem posojanju in zbiranju sredstev, pa tudi podatki o naših velikanskih prihodnjih zavezah, kot izhajajo iz operativnega načrta skupine 2024–2026. Vse v tem poročilu je izraz naše močne želje, da oblikujemo prihodnost v korist vseh državljanov Evrope, naše soseščine in naših partnerskih držav po vsem svetu.

Poročilo prikazuje, zakaj je Evropska investicijska banka za Evropo in svet pomembnejša kot kdaj koli prej. Zelo sem vesela, da s prevzemom vloge predsednice postajam del tega pomembnega projekta. V prihodnja leta zrem z zaupanjem in smelostjo.

Nadia Calviño

PRESEDNIČINA UVODNA BESEDA

POUDARKI LETA 2023

SKUPINA EIB V LETU 2023

V EU	78,3 mrd €
ZUNAJ EU	9,5 mrd €
SKUPAJ	87,8 mrd €

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA V LETU 2023

V EU	66,5 mrd €
ZUNAJ EU	8,6 mrd €
SKUPAJ	75,1 mrd €

EVROPSKI INVESTICIJSKI SKLAD V LETU 2023

V EU	14,0 mrd €
ZUNAJ EU	0,9 mrd €
SKUPAJ	14,9 mrd €

Evropski investicijski sklad (EIF), ki je del skupine EIB, je specializiran za tvegano financiranje mikro, majhnih in srednjih podjetij ter spodbuja rast in inovacije po vsej Evropi. EIF zagotavlja financiranje ter strokovno znanje in izkušnje za dobre, trajnostne naložbe, ponuja pa tudi jamstva. Med delničarji EIF so EIB, Evropska komisija, javne in zasebne banke ter finančne ustanove.

UČINEK EIB

6,7 milijona
MWh

letnih prihrankov
energije

11,6 milijona

novih naročnikov na
storitve 5G

1,2 milijona

števila študentov v financiranih
izobraževalnih ustanovah

21 700
MWh

zmogljivosti za
proizvodnjo energije iz
obnovljivih virov

46 600
GWh

električne energije
proizvedene iz
obnovljivih virov

13,8
milijona

gospodinjstev s
priključkom
na omrežje

42 988 km

novih/posodobljenih
električnih vodov

13 milijonov

nameščenih pametnih
električnih števecv

130,6
milijona

ljudi z izboljšanimi
zdravstvenimi storitvami,
vključno s cepljenjem

17,3 milijona

ljudi z izboljšano mestno in
komunalno infrastrukturo

254
milijonov

dodatnih prepelanih
potnikov v javnem
prevozu

Več kot
13 000

črpalk za alternativna goriva

2,6 milijona

ljudi z novimi sistemi
zbiranja odpadkov

1,9 milijona

ljudi z izboljšanimi
sanitarnimi razmerami

4,9 milijona

ljudi z
varnejšo pitno vodo

1,5 milijona

ljudi z manjšo
izpostavljenostjo
poplavam

12 milijonov

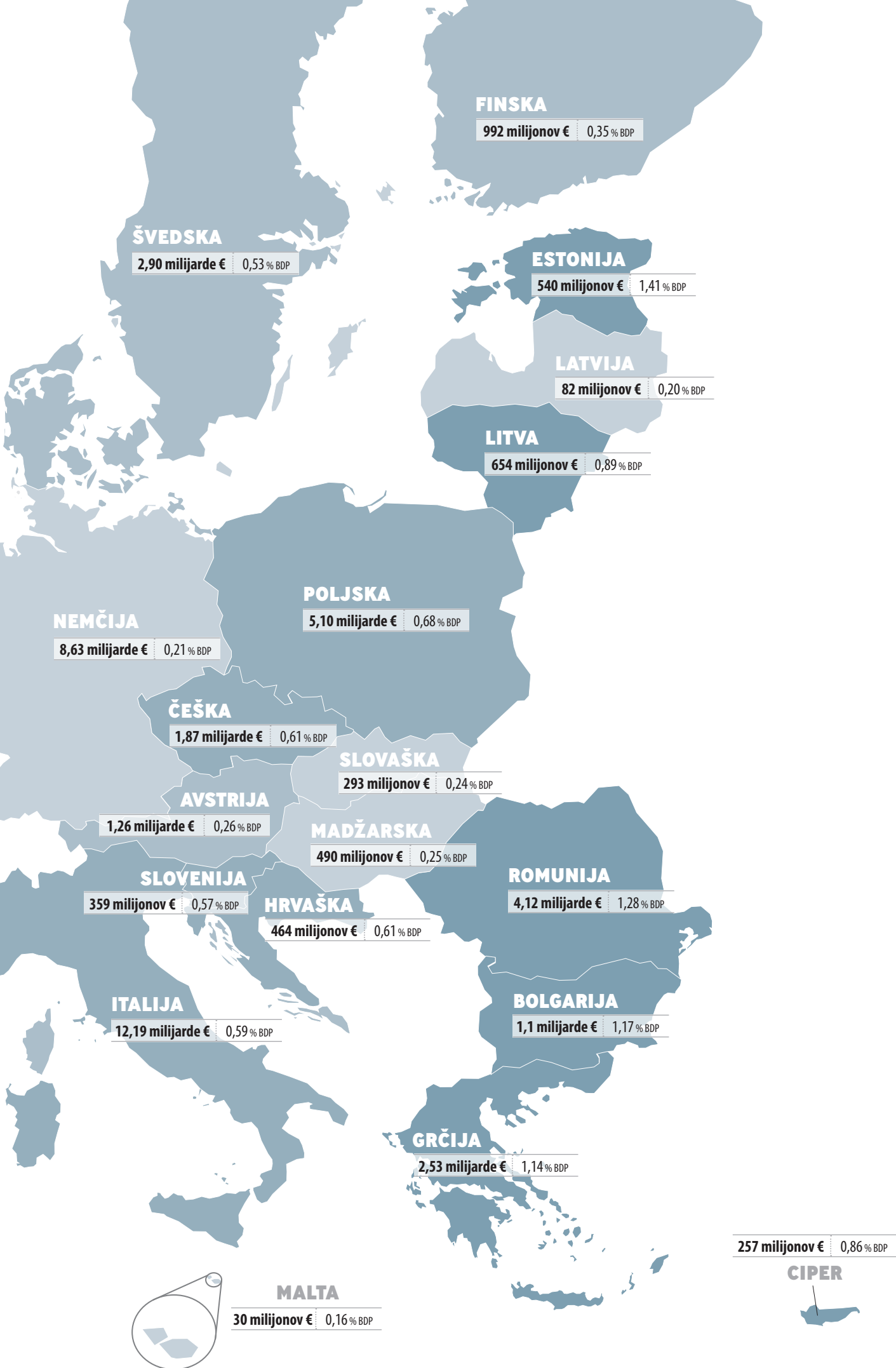
ljudi z manjšo
izpostavljenostjo
suši

Številčni podatki so pričakovani izidi financiranih novih poslov, prvič podpisanih v letu 2023, na podlagi trenutno razpoložljivih podatkov. Številčni podatki so neregistrirani in začasni.

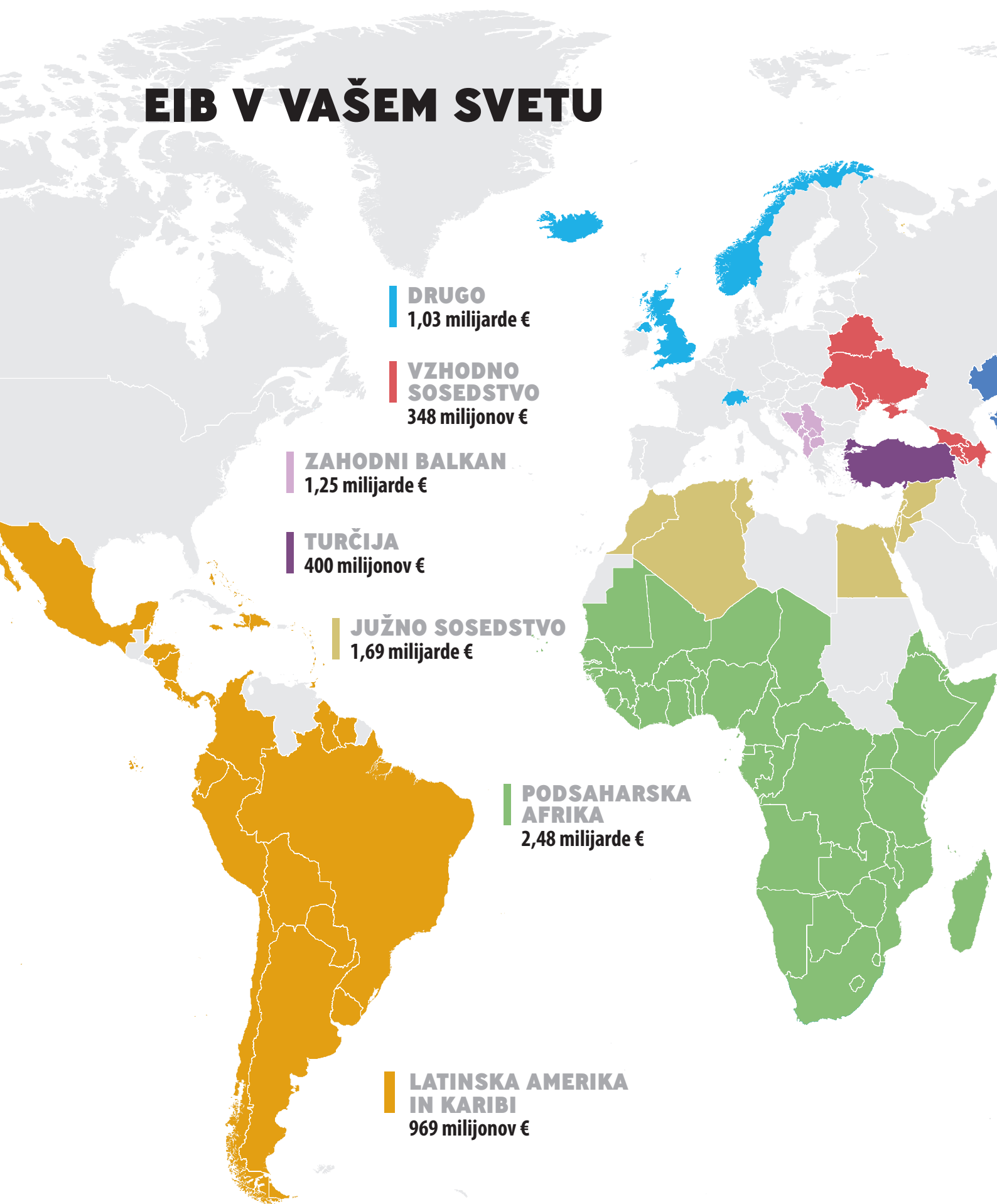
EIB V VAŠI DRŽAVI

Temnejše barve označujejo višje naložbe, izražene v odstotku BDP.

EIB V VAŠEM SVETU

**SKUPAJ
ZUNAJ EU**
9,5 milijarde €

AZIJA
1,36 milijarde €

Evropska investicijska banka ne potrjuje, sprejema ali presoja pravnega statusa nobenega teritorija, meja, barv, apoenov ali informacij, prikazanih na tem zemljevidu.

Potem ko je EU novembra 2011 proti Siriji uvedla sankcije, je EIB prekinila s posojilno in svetovalno dejavnostjo v tej državi. EIB vseeno sodeluje v osrednji donatorski skupini za Sirijo, ki spremlja razmere pod skupnim vodstvom EU in ZN.

NAČRTI ZA PREBOJNE NAPRAVE

“ Geopolitične napetosti so v letu 2023 močno vplivale na evropski inovacijski ekosistem – vključno z njegovim financiranjem. EIB je še naprej zagotavljala bistveno podporo podjetjem v zgodnji fazi razvoja in izjemno inovativnim podjetjem, in sicer v strateških sektorjih, kot so bioznanosti, vesolje, podnebje, umetna inteligenca in kvantno računalništvo. EIB je nedvomno postala vodilna v tem ključnem tržnem segmentu. Naša neposredna podpora je mnogim inovativnim majhnim in srednjim podjetjem omogočila, da so ostala v Evropi. Z njo smo pomagali ustvarjati delovna mesta ter ohranjati znanje, ki pogosto izvira iz odličnih evropskih univerz in raziskovalnih središč. Naložbena skupnost se na banko EU vse bolj obrača kot na možno vodilno vlagateljico. Ravno te vloge si tudi sami želimo, namreč da bi delovali kot katalizator v segmentu z veliko tržno vrzeljo. ”

Yu Zhang, vodja industrije 4.0 in bioznanosti, EIB

“ Naše financiranje močno vpliva na življenje državljanov EU. Vlaganja v raziskave, inovacije in razvoj so nujna za vsak gospodarski sektor. EIB ima ključno vlogo pri spodbujanju inovativnih in trajnostnih projektov, ki poganjajo gospodarsko rast, s tem pa izboljšujejo življenje ljudi v skupnostih, katerim so namenjeni. Ponosni smo na te posle. ”

Gilles Badot, direktor, Jadransko morje in Iberski polotok, EIB

“ Letos so bile svetovalne storitve ključnega pomena, saj smo z njimi podprli posamična podjetja in projekte pri pripravah za financiranje, obenem pa tudi razvoj močnega ekosistema v visokotehnoloških sektorjih. Nosilce projektov, vlagatelje in Evropsko komisijo povezujemo v sektorjih od kibernetске varnosti in vodika do obrambe. ”

Juan Magaña-Campos, vodja finančnega svetovanja za podjetja, EIB

Inovatorji proučujejo procese, ki so drugim samoumevni. O njih podvomijo in razvijejo boljše poti. Poti, ki so toliko boljše, da se na koncu vsi ostali sprašujejo, kako le so jih sami lahko spregledali. Evropska investicijska banka išče ravno takšne inovatorje. Ko jih najde, jim ponudi orodja za ustvarjanje in preoblikovanje vseh mogočih vidikov našega življenja. Inovatorji izboljšujejo naša življenja, pa najsi gre za bolnišnice ali zajtrk.

KO DOKUMENTACIJA POMENI ŽIVLJENJE ALI SMRT

Nemško zagonsko podjetje v zdravstvu z uporabo umetne inteligence skrajšuje čas, potreben za urejanje medicinske dokumentacije, in izboljšuje oskrbo bolnikov.

Wieland Sommer je na začetku drugega desetletja tega stoletja kot mlad, zagnan radiolog nastopil službo v eni največjih evropskih bolnišnic, LMU Klinikum v Münchnu. Kaj kmalu je ugotovil, da večino časa porabi za administracijo, namesto da bi se posvečal bolnikom. »Svoj čas bi lahko izkoristil veliko bolje,« pove. Porodila se mu je ideja, da bi z uporabo digitalne tehnologije standardiziral poročila in kar se da skrajšal čas za urejanje dokumentacije.

Ideja bi lahko imela velik učinek. Nenazadnje zdravniki v povprečju porabijo več kot tretjino svojega delovnega časa za administracijo. V primerjavi z ostalim svetom ima Evropa sicer nadpovprečno število zdravnikov na 100 000 prebivalcev, a kaj, ko jih je kar 40 % blizu upokojitve. Evropi grozi pomanjkanje zdravnikov, zato je vsaka njihova delovna ura dragocena.

Še zlasti veliko je povpraševanje po radiologih, kot je Sommer. Več kot 80 % zdravstvenih sistemov se sooča z njihovim pomanjkanjem, pri tem pa starajoče se prebivalstvo potrebuje vse več slikovnih preiskav. Radiologi izgubijo veliko časa za pripravo poročil, ker uporabljajo zastarele metode dokumentiranja. »Radiologi običajno začnemo s praznim dokumentom,« pove Sommer, »nato pa analiziramo slike in narekujemo analizo.« Pri tem je standardizacije malo in vsak zdravnik dela po svoje.

Sommer je leta 2014 ustanovil zagonsko podjetje Smart Radiology. Skupaj s programerji je razvil predloge dokumentov, ki jih je moč redno posodabljaniti, tako da imajo zdravniki vedno dostop do ustreznih informacij.

Digitalizacija zdravstva

Po desetih letih se je podjetje poleg radiologije razširilo še na druga področja in se preimenovalo v Smart Reporting. Zaposluje več kot 80 strokovnjakov, med njimi veliko zdravnikov, njegovo programsko opremo pa uporablja več kot 15 000 uporabnikov v več kot 90 državah. **Evropska investicijska banka podpira širitev podjetja Smart Reporting s tveganim posojilom v višini 15 milijonov €, ki ima jamstvo programa InvestEU.** Program inovativnim evropskim podjetjem pomaga privabiti vlagatelje, obenem pa podpira trajnostno agendo Evropske unije. »V zdravstvenem sektorju je mogoče še precej izboljšati učinkovitost. Ta programska oprema je ne samo odlično orodje za to nalogo, pač pa pomeni tudi korak naprej pri prepotrebnosti digitalizaciji zdravstva,« meni Gergely Krajcsi, posojilni specialist banke EU, ki dela na projektu.

V podjetju povejo, da lahko njihova programska oprema zdravnikom prihrani do 90 % časa, ki ga porabijo za dokumentacijo, obenem pa za 30 % skrajša čas, ki ga napotni zdravniki porabijo za tolmačenje nestandardnih poročil. Nenazadnje gre za vprašanje življenja ali smrti. Raziskave kažejo, da se je z uvedbo standardiziranih poročil v patologiji smrtnost bolnikov zmanjšala za 4,3 %. »Obstaja pa še en razlog, da financiramo to podjetje,« pove Cristina Niculescu, specialistka za bioznanosti v Evropski investicijski banki. »Podjetje ima namreč potencial, da izboljša zdravstveno obravnavo z uporabo na podatkih temelječega pristopa, ki olajša in izpopolni diagnostiko.«

ZNANSTVENA FANTASTIKA POSTAJA ZNANSTVENA RESNIČNOST

Novi možganski vsadki iz grafena prinašajo nove obete za zdravljenje nevroloških bolezni.

Znanstvena fantastika že dolgo pozna idejo o vstavljanju računalniških čipov v človeške možgane. Samo v spletni podatkovni zbirki Internet Movie Database zasledimo 55 filmov in nadaljevanj na to temo. A čipni vsadki se bodo kmalu znašli na vse daljšem seznamu tehnologije, ki je iz sveta znanstvene fantastike prestopila v svet znanstvene resničnosti. Morda bodo še v tem desetletju prinesli revolucionarne rešitve za vse večje zdravstvene potrebe. Špansko zagonsko podjetje INBRAIN začenja na ljudeh preskušati možganski čip, izdelan iz grafena. To je superprevodnik, ki je 200-krat močnejši od jekla, a z debelino le enega atoma. »Velika prednost grafena je, da lahko iz njega izdelamo minimalno invaziven biočipni sistem z naravnost neverjetno občutljivostjo in zmožnostjo zaznavanja živčnih signalov ter majhno porabo energije,« pove Carolina Aguilar, glavna izvršna direktorica podjetja INBRAIN.

V bistvu je grafen en sam sloj ogljikovih atomov, ki so razporejeni v šestkotno mrežno strukturo. Dvodimenzionalni material, ki je milijonkrat tanjši od človeškega lasu, ima izjemne mehanske, električne in toplotne lastnosti. Grafen je prosojen, a obenem dovolj gost, da ne prepušča plinov, hkrati pa je izjemno močan, zato veliko obeta na številnih področjih, vključno z elektroniko, skladiščenjem energije in biomedicino.

INBRAINOV čip sestoji iz kože podobnega grafenskega nevralnega vmesnika in brezžičnega polnljivega nevralnega procesorja, ki skupaj z napredno programsko opremo za strojno učenje omogoča zaznavo, dekodiranje in modulacijo živčnih signalov v možganih. Sistem zazna nepravilne električne signale v možganih, ki na primer pri Parkinsonovi bolezni povzročajo nehoteno tresenje, okorelost ali motnje ravnotežja. Z električnimi impulzi jih modulira, s tem pa v realnem času obvlada simptome. V prihodnje bo sistem lahko tudi pretvarjal misli v govor pri bolnikih z izgubljeno zmožnostjo govora po možganski kapi ali pri drugih boleznih, ki povzročajo ohromelost. »Potencial je neverjeten,« pove Valeria Iansante, specialistka za bioznanosti v Evropski investicijski banki. EIB je **v letu 2023 s podjetjem INBRAIN podpisala pogodbo o tveganem posojilu v višini 20 milijonov €**. Posojilo bo podjetju, ki je že uspešno zbralo tvegani kapital, služilo kot likvidnostna rezerva. »Tehnologija odpira velikanske možnosti za zdravljenje nevroloških bolezni, na primer Parkinsonove bolezni, morda tudi epilepsije ali celo depresije. Zato smo prepričani, da si zasluži podporo že zdaj.«

Evropska investicijska banka ni edina, ki je prepoznala potencial tehnologije INBRAIN. Najstarejše farmacevtsko podjetje v Evropi, Merck, je s podjetjem leta 2021 podpisalo dogovor o sodelovanju na področju bioelektronskih terapij vagusnega živca, ki bi jih uporabljali za zdravljenje kroničnih bolezni, kot so razna vnetna stanja.

Barcelonsko podjetje INBRAIN je evropska zgodba o uspehu, ko govorimo o javno financiranih raziskavah in barcelonskih visokotehnoloških podjetjih. Podjetje je nastalo z odcepitvijo od katalonskega inštituta za nanoznanosti in nanotehnologijo. Sprva se je financiralo v okviru 1 milijardo € težkega desetletnega programa Graphene Flagship, ki ga je Evropska unija začela izvajati leta 2013 za spodbujanje usklajenih raziskav grafena v Evropi.

VSE VEČJI KROGI

Plastika, izdelana iz fosilnih goriv, spada med glavne povzročitelje podnebnih sprememb, plastični odpadki pa so pereča okoljska težava. Izziv plastike je sprejelo podjetje Infinity Recycling.

Jeroen Kelder prihaja iz sveta podjetniških financ in naložb. Leta dolgo je financiral majhna in srednja podjetja v ključnih gospodarskih sektorjih, kot sta zdravstvo in obnovljiva energija. Sčasoma je spoznal, da bi tako pridobljene izkušnje lahko uporabil pri vse pomembnejšem prehodu na krožno gospodarstvo, in sicer na področju uporabe virov, zlasti še plastike. »V Evropi recikliramo le majhen odstotek plastike,« pove Kelder. »Trenutno manjka primernih rešitev za izdelke na koncu življenjske dobe, zato jih veliko konča v sežigalnicah ali na odlagališčih. Škoda, saj sedem do devet odstotkov svetovnega CO₂ izvira iz plastike. A gre za težavo, ki bi se jo dalo zlahka odpraviti.«

Tehnologija za napredno recikliranje obstaja že leta, a obrati ostajajo »premajhni, predragi in neučinkoviti. Če k temu prištejemo še pretrese, ki jih prinaša prehod s centraliziranega, linearnega gospodarstva, na decentralizirano, krožno gospodarstvo, potem je na dlani, da si vodilni akterji ne želijo sprememb,« pove Kelder. »Sektor potrebuje neodvisen tvegani kapital in praktično podporo.«

Kelder je svojo idejo leta 2019 preveril pri Evropskem investicijskem skladu. **EIF je leta 2023 v sklad Circular Plastics podjetja Infinity Recycling vložil 50 milijonov €**, kar je ena njegovih največjih naložb v kakšen nov sklad. Sklad je danes na dobri poti, da zbere ciljnih 150 milijonov €.

Plastika ima ogromen podnebni odtis ter resno ogroža ekosisteme in habitate, saj je kriva za kar 80 % onesnaženosti morja. Navkljub negativnim posledicam plastičnih odpadkov pa naj bi se uporaba plastike do leta 2060 še potrojila. Sklad Circular Plastics je eden prvih v Evropi, ki se osredotoča na recikliranje plastike. Vloga v napredne tehnologije, ki bi lahko privedle do rešitve te pereče problematike. Cilj je, da bi odpadno plastiko predelali in jo ponovno uporabili kot surovino, s tem pa zaprli proizvodni krog.

»Odločna podpora, ki jo je Evropski investicijski sklad izkazal skladu, bi morala imeti močno sporočilno vrednost, hkrati pa je skladna z našimi cilji. Vzpostaviti želimo specializiran ekosistem evropskih vlagateljev v ključna področja podnebnih in okoljskih politik, ki potrebujejo več kapitala,« pove João Ramos, upravitelj v ekipi za kapitalske naložbe in jamstva Evropskega investicijskega sklada.

Evropski investicijski sklad pospešeno krepi naložbe v sklade s podnebnim in okoljskim učinkom. Leta 2023 je skladom tveganega in zasebnega kapitala namenil skoraj 1 milijardo €, dvakrat toliko kot v letu 2022. S tem skuša omiliti kronično pomanjkanje kapitala na ključnih in manj pokritih trgih. Podpira nove sklade v sektorjih energetike, kmetijstva in živilstva ter krožnega in modrega gospodarstva. Še posebej se zaveda akutnega pomanjkanja kapitala za podjetja v zadnji stopnji razvoja ter za širitev uporabe podnebnih in okoljskih tehnologij, zato podpira vrsto novih skladov, ki zadovoljujejo potrebe tega ključnega tržnega segmenta.

TVEGANI KAPITAL ZA ŠIRITEV POSLOVANJA

Pobuda za evropske tehnološke prvake (*European Tech Champions Initiative*) omogoča širitev evropskih tehnoloških podjetij – in doprinaša k razvoju evropskega trga tvegane kapitala.

Obetavna evropska zagonska podjetja pogosto težka zberejo kapital, potreben za prehod v fazo širitve in nato zrelosti.

V četrtino poslov tvegane kapitala je že vključen vsaj en ameriški vlagatelj, evropska zagonska podjetja pa so še tako prisiljena iskati kapital na tujem. Iščejo ga na globokih ameriških in azijskih kapitalskih trgih ali pa se prodajo večjim tekmečem z globljimi žepi. Število skladov tvegane kapitala, ki imajo za naložbe na voljo od 200 milijonov € do 500 milijonov €, je v Združenih državah Amerike trikrat večje kot v Evropi, v razponu od 500 milijonov € do 1 milijarde € pa nas Američani prekašajo za kar šestkrat. Z drugimi besedami, zagonska podjetja lahko običajno zberejo do petkrat več kapitala v Ameriki kot v Evropi.

Evropska investicijska banka namerava to naložbeno vrzel odpraviti z omenjeno pobudo za evropske tehnološke prvake, ki deluje kot sklad skladov za privabljanje tvegane kapitala.

Pobuda za evropske tehnološke prvake – upravlja jo Evropski investicijski sklad, odvisna družba banke EU, ki ponuja kapitalsko financiranje in se osredotoča na manjša podjetja – si je na samem začetku zagotovila 3,75 milijarde €, ki jih bodo prispevale Nemčija, Francija, Italija, Španija, Belgija in skupina Evropske investicijske banke.

S pomočjo sklada skladov bodo tudi evropski skladi tvegane kapitala splavali in nato toliko zrasli, da bodo lahko v obetavne evropske inovatorje usmerjali prepotrebni kapital za njihovo širitev.

Sklad skladov naj bi v velike sklade tvegane kapitala v vsega deset do 15 poslih vložil skupaj okrog 1 milijardo €. S tem naj bi mobiliziral več kot 10 milijard € naložb v inovativna podjetja v fazi rasti.

Pobuda se bo osredotočila tudi na razvoj finančnih instrumentov, ki bodo privlačni za institucionalne vlagatelje, s tem pa bo vzdrževala neprekinjen tok sredstev v evropska podjetja v fazi širitve.

Velikost sklada skladov naj bi se z novimi vpisi sčasoma še povečala.

»Inovativna podjetja morajo najti potrebni kapital tu, v Evropi,« pove Marjut Falkstedt, glavna izvršna direktorica Evropskega investicijskega sklada.

ZA TE INOVACIJE MORATE SLIŠATI

Italijanski Amplifon vlaga in se digitalizira, da bi izpolnil potrebe vse večjega števila oseb z okvarami sluha, irski Neuromod pa razvija zdravljenje tinitusa.

Marco Giachetti še ni imel 40 let, ko je že začel izgubljati sluh. »Vse pogosteje sem bil v družbi sorodnikov ali prijateljev osamljen, saj sem komaj lahko sodeloval v pogovoru,« pove Giachetti, ki jih danes šteje 67. »Še zlasti težko je bilo v hrupnih okoljih, nič lažje pa ni bilo niti v kinu ali gledališču.«

Obrnil se je na italijansko podjetje Amplifon, ki po vsem svetu ponuja storitve v zvezi s sluhom. Njihov avdiolog (specialist za sluh) mu je pomagal pri izbiri ustreznega aparata. Giachetti ni osamljen. Okrog 1,5 milijarde ljudi ima do neke mere okvarjen sluh, 430 milijonov ljudi ali več kot 5 % svetovnega prebivalstva pa ima sluh okvarjen do mere invalidnosti. Njihovo število naj bi do leta 2050 preseglo 700 milijonov. Nezdravljene okvare sluha nas na leto po vsem svetu stanejo 1 bilijon \$ v obliki zdravstvenih in socialnih stroškov, izgube produktivnosti in izobraževalne pomoči. Ker se prebivalstvo stara, so naložbe v aparate, ki izboljšajo življenje prizadetih, pomembne.

Vlaganje v zdravje

Evropska investicijska banka je julija z Amplifonom podpisala pogodbo za 300 milijonov € težko posojilo, ki bo podjetje podprlo pri nadaljnjih vlaganjih, digitalizaciji in izboljševanju storitev. »Gre za naložbo v srebrno gospodarstvo,« pove Radek Ossowski-Barbetti, višji posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki je ta posel zasnoval. Naložba bo koristila Amplifonovim strankam v Evropi in po svetu, večina pa je namenjena kohezijskim regijam, kar je skladno z evropsko politiko vlaganja v gospodarsko šibkejšo regije z namenom dviga življenjskega standarda.

Amplifon namerava uporabljati podatke za ustvarjanje »bolj posamezniku prilagojene avdiološke izkušnje«, pove Enrico Vita, glavni izvršni direktor v Amplifonu. »Na podlagi zbranih podatkov bomo lahko bolje spoznali stranke in bolje razumeli, kako uporabljajo svoje slušne pripomočke. Tako bomo lahko izboljšali svoje storitve, na primer s posameznikom prilagojeno nadaljnjo obravnavo in s storitvami na daljavo.«

„Še zlasti težko je bilo v hrupnih okoljih.“

Zdravljenje tinitusa

Še ena motnja sluha, ki prizadene 10 % do 15 % svetovnega odraslega prebivalstva, je tinitus, zvok v ušesih, ki pa ga dejansko ni. Prizadeti ga običajno opisujejo kot zvonjenje, nekateri kot tanko kovinsko piskanje, spet drugi kot ropotanje ali šumenje. Irsko podjetje Neuromod Devices je razvilo napravo, ki hkrati stimulira jezik in zvok, s tem pa omili simptome tinitusa. V podjetju tej dvojni stimulaciji strokovno pravijo »bimodalna nevromodulacija«.

Evropska investicijska banka je marca z Neuromodom podpisala pogodbo za 15 milijonov € težko tvegano posojilo, ki bo podjetju pomagalo pri nadaljnjem razvoju naprave in začetku trženja še v drugih evropskih državah.

HITRI TEST ZA RAKA DOJKE

Poljsko podjetje razvija inovativno napravo za diagnosticiranje raka dojke, ki da rezultate v manj kot uri.

Magdalena Staniszewska in Marcin Staniszewski sta izumila napravo, ki bi lahko korenito spremenila diagnosticiranje raka dojke. Pri tem pa sprva sploh ni šlo za raka dojke. Vse se je začelo z očmi ... in NASO.

Leta 2012 je Magdalena – imunokemičarka, sicer pa strastna celična biologinja – delala v prestižnem laboratoriju Pierce Lab harvardske medicinske fakultete v Bostonu, kjer je raziskovala očesne bolezni. Marcin je ravno končal magistrski študij tehničnih ved na univerzi Akron v Ohio. Z NASO je sodeloval pri projektu uporabe novih kompozitnih materialov v motorjih vesoljskih plovil, zanimale pa so ga še možnosti uporabe tehnologije optičnih vlaken v vesolju. Pri večerji se je pogovor para v glavnem vrtel okoli znanosti. Skupaj sta prišla na idejo, da bi tudi v medicini lahko uporabili fotoniko, in sicer za odkrivanje prisotnosti označevalcev različnih bolezni brez odvzema celic ali tkiva. Z optičnimi vlakni bi lahko v telesu v realnem času izmerili označevalce bolezni, na primer tumorske označevalce. »Tako sva prišla na idejo o novem diagnostičnem orodju, s katerim bi lahko v živem človeškem tkivu merili kar koli,« se spominja Magdalena Staniszewska.

Njuno podjetje SDS Optic zadnje desetletje razvija diagnostično orodje inPROBE. To v manj kot uri odkrije prisotnost agresivnega HER2 pozitivnega raka dojke. Pri običajni biopsiji morajo ženske na rezultate pogosto čakati dneve ali tedne. Zgodnja diagnoza izboljša uspešnost novjših zdravljenj HER2 pozitivnega raka.

»Rak je pritegnil najino pozornost, ker so bile potrebe zares velike,« pove Staniszewska, vodja raziskav v podjetju. Število primerov je namreč raslo po vsem svetu, celo med mladimi ženskami. »To dejstvo je bilo strašljivo in se me je seveda tudi osebno dotaknilo.«

InPROBE deluje tako: blizu tumorja ali potencialno rakavih celic se vstavi zelo tanka igla za biopsijo, v kateri je optični senzor nanovelikosti. Ta kot las tanki senzor meri prisotnost biološkega označevalca. Postopek je varnejši ter veliko manj boleč in invaziven kot običajna biopsija. Zbrani podatki se prek optičnih vlaken prenesejo v diagnostično napravo, ki glede na raven nekaterih označevalcev, kot je na primer protein HER2, postavi diagnozo.

Rak dojke je najpogostejši rak pri ženskah, saj vsako leto odkrijemo 2 milijona primerov in zabeležimo 650 000 smrti, pove Rebecca Verdin-Pol, naložbena specialistka v enoti za bioznanosti in biotehnologijo Evropske investicijske banke. **Evropska investicijska banka je podjetju SDS Optic zagotovila 10 milijonov € v obliki tveganega posojila, ki ima jamstvo programa InvestEU.**

»To, da lahko diagnozo postavimo v realnem času in z veliko stopnjo natančnosti, je naravnost revolucionarno,« pove Verdin-Pol.

PO NEBU NA SONČNI POGON

Špansko podjetje razvija prvi brezpilotni letalnik na sončni pogon ter tako odpira nove možnosti v dejavnostih obveščanja in nadzora.

Robert Miller je veteran letalsko-vesoljske industrije. Razvil in uporabljal je letalne naprave za geoprostorske storitve, telekomunikacije in proučevanje okolja. Leta dolgo je raziskoval tehnologije za opazovanje morskih meja in gosto poraščenih območij, kot so džungle in gozdovi, tako v civilne kot tudi v obrambne namene. Težava pri tem pa je, da je lahko v nekaterih okoljih, na primer na gosto poraščenih območjih, zbiranje in analiziranje podatkov oteženo.

Millerju je bilo jasno, da lahko to težavo reši le z združevanjem podatkov iz različnih senzorjev. Za to pa je potreboval letalo velikega dometa, ki bi letelo tako počasi in mirno, da bi lahko kamere in senzorji zbrali uporabne podatke v obliki veliko podrobnejših in natančnejših slik. A takšno tehnologijo je bilo treba šele razviti.

Vse se je spremenilo leta 2016, ko sta Bertrand Piccard in André Borschberg prvič v zgodovini obletela svet z letalom na sončni pogon. Letalo je bilo točno to, kar je Miller iskal, obenem pa je obetalo, da bi lahko korenito spremenilo industrijo zračne obrambe. Miller je s partnerjem Johnom Parkerjem ustanovil podjetje Skydweller ter leta 2019 kupil letalo, ki sta ga razvila Piccard in Borschberg, skupaj s pripadajočimi pravicami intelektualne lastnine. »Letalo je lahko, zaradi sončnega pogona ima izjemen domet, obenem pa jadra počasi,« pove Massimiliano Manfreda, ki je bil med prvimi devetimi sodelavci Skydwellerja ob njegovi ustanovitvi. »Edina omejitev je bil pilot. Zato smo prišli na idejo: pilota ne potrebujemo, potrebujemo pa brezpilotno letalo.«

“ Zato smo prišli na idejo: ... potrebujemo brezpilotno letalo. ”

Skydweller bo z italijanskim tehnološkim partnerjem Leonardom brezpilotnike pripeljal na trg leta 2024. **Evropska investicijska banka podpira Skydweller s 30 milijonov € težkim tveganim posojilom, dogovorjenim novembra 2023.** Posojilo ima jamstvo programa InvestEU. »Noben drug brezpilotni letalnik na sončni pogon ne bi prenesel takšne obremenitve,« pove Björn Werner, ekonomist v Evropski investicijski banki, ki dela na poslu. »Brezpilotni letalnik lahko zaradi svojega sončnega pogona in baterij ostane v zraku dneve dolgo, ne da bi mu bilo treba pristati ali natočiti gorivo. To odpira povsem nove možnosti.«

Z ogromnim razponom kril, ki znaša 72 metrov, je letalo večje od na primer Airbusa A330. Na njegovih krilih obnovljivo energijo sonca lovi kar za 300 kvadratnih metrov fotovoltaičnih celic. Letalo je opremljeno tudi s štirimi kompleti baterij, ki lahko uskladiščijo 7 075 kilovatnih ur energije – kot dve Tesli.

Brezpilotniki na sončni pogon bi lahko korenito spremenili letalstvo, saj utirajo pot razogljčenju letov na dolge razdalje. Ker lahko letijo bolj daleč in bolj dolgo, so idealni za težko dostopna območja, kjer običajni viri energije morda niso na voljo.

S podporo Evropske investicijske banke lahko podjetje še izboljša tehnologijo in začne s trženjem letala. »S tem denarjem se podjetje lahko razvije v vodilnega ponudnika brezpilotnih letal,« pove Fabrizio Morgera, višji naložbeni specialist v Evropski investicijski banki.

POZITIVNO, KAKOVOSTNO IN HITRO

Prva italijanska povsem digitalna banka v oblaku financira majhna podjetja na jugu italijanskega škornja in otokih – s težiščem na podnebnih ukrepih.

Banko v oblaku illimity je leta 2019 ustanovil nekdanji minister za gospodarski razvoj Corrado Passera. Banka je hitro zrasla in postala inkubator za prebojne pobude, kot je b-ilty, prvi italijanski spletni posojilni program za majhna podjetja. »Želeli smo preseči strogi okvir običajnega komercialnega bančništva in majhnim podjetjem pomagati pri premagovanju vsakodnevnih ovir,« pove Passera.

b-ilty bo s 100 milijonov € težkim posojilom, ki mu ga je Evropska investicijska banka odobrila aprila, pomagal majhnim podjetjem na italijanskem jugu in otokih ter podjetjem, ki prispevajo v boju proti podnebnim spremembam. Inovativno podjetje se je tokrat drugič obrnilo na banko EU, po poslu leta 2021, ki je bil namenjen blažitvi ekonomskega vpliva pandemije covida-19 na majhna podjetja.

Italijanske banke so že pred časom digitalizirale poslovanje s prebivalstvom, pri poslovanju s podjetji pa so šele na začetku. Platforma digitalnega bančništva podjetja b-ilty, ki je začela delovati februarja 2022, majhnim podjetjem ponuja vrsto storitev, vključno s poenostavljenimi vlogami za odobritev kredita ter učinkovitim računovodstvom in poročanjem. Podjetja imajo podroben pregled nad vsemi svojimi sredstvi, tako da lahko nemudoma ocenijo svoje finančno stanje.

»Majhna podjetja se lahko osredotočijo na svoje poslovanje, saj ne trošijo dragocenega časa za papirne bančne postopke,« pove Roberto Stasi, posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki dela na poslih illimity.

b-ilty ugodne posojilne pogoje, ki jih je deležen od Evropske investicijske banke, prenaša na majhna podjetja – 30 % njegovih sredstev gre majhnim podjetjem v kohezijskih regijah EU, še zlasti Molizeju, Kampaniji, Apuliji, Bazilikati, Kalabriji, Siciliji, Sardiniji, Abruciju, Umbriji in Markah.

»Na ta način smo podprli rast evropske regionalne banke in zeleno financiranje manjših projektov,« pove Tatiana Bosteels, ekonomistka v Evropski investicijski banki, ki dela na poslu. »Z b-iltyjem si želimo dolgoročnega partnerstva, tako da bi v prihodnje lahko financirali še več in še večje podnebne projekte.«

Digitalno bančništvo s človeškim obrazom

Nujno moramo izkoristiti ogromen potencial, ki ga prinašajo majhna podjetja. illimity jim tako ne posoja zgolj denarja, ampak se aktivno vključuje v njihove načrte za rast. b-ilty zadovoljuje potrebe že tradicionalno podhranjenega enega milijona majhnih podjetij v Italiji, in to po vsej državi in brez stroškov bančne poslovne mreže. Platforma zelo hitro analizira na desetine kazalnikov in majhnim podjetnikom postreže z jasnim odgovorom glede kreditiranja. Podjetje v zgolj nekaj dnevih izve, ali in zakaj je upravičeno do posojila.

»Radi delamo pozitivno, kakovostno in hitro,« pove Passera.

S TEHNOLOGIJO PROTI POBIJANJU PIŠČANCEV

Nizozemsko podjetje valilnicam piščancev ponuja hitro in cenovno ugodno alternativo za pobijanje moških piščancev.

Wouter Bruins je iskal konkreten problem, za katerega bi v svojem magistrskem delu našel rešitev. Študentu celične biologije na Univerzi v Leidnu se je pri tem porodila ideja, ki bi lahko postala zametek zagonskega podjetja. Navdih zanjo je Nizozemec našel med kmeti v svoji domači regiji Randstad. Nekega dne mu je nek kmet razkazoval kokošjo farmo in se ustavil pri piščancih: »Za vsako kokoš, ki jo vidiš, smo morali ubiti petelina, moškega piščanca. To se mi zdi grozno.«

Vsako leto po svetu pobijejo okrog 6,5 milijarde moških piščancev, običajno, ko so stari en dan. Proizvajalci jajc, ki redijo kokoši nesnice, doslej niso imeli hitre in cenovno ugodne rešitve za ugotavljanje spola zarodka še pred izvalitvijo. Po izvalitvi obdržijo le ženske piščance, moške piščance pa zmeljejo ali, če imajo piščanci srečo, zaplinijo. »V pripravah na pisanje magistrskega dela sem govoril z veliko ljudmi in slišal za veliko težav. Na koncu sem se odločil, da bom poiskal alternativo za pobijanje piščancev,« pove Bruins. »Gre za temo, ki se poleg tehnoloških in poslovnih dotika tudi etičnih vidikov. Ko vidiš, kako se to dela zdaj, v drobovju čutiš, da ni prav.«

“ To je ena tistih perečih težav, ki kar kliče po rešitvi. ”

Doma v Leidnu se je Bruins lotil dela. Skupaj s študentom biomedicine Wilom Stutterheimom je ustanovil podjetje In Ovo. Dvanajst let sta iskala hitro in poceni rešitev, s katero bi kmetje določili spol piščanca v oplojenem jajcu. Rezultat je naprava Ella, ki lahko določi spol zarodka že deveti dan po oploditvi tako, da iz jajca skozi luknjico vzame kapljico tekočine. Prva naprava je uspešno prestala preskušanje leta 2020. Rezultat: 300 000 piščancev se je izvalilo, ne da bi bilo treba ubiti enega

samega moškega piščanca. In Ovo je danes v fazi širitve in bo do konca leta 2024 v valilnicah proizvajalcev jajc postavil že deset sistemov.

»Za biologe in genetike, ki imajo opravka s kmetijskim sektorjem, je pobijanje piščancev ena od tistih perečih težav, ki kar kliče po rešitvi,« pove Diogo Machado Mendes, višji ekonomist v diviziji za bioekonomijo Evropske investicijske banke. **Banka EU podpira In Ovo s 40 milijonov € težkim tveganim posojilom, ki ima jamstvo programa InvestEU.**

Hitro in cenovno ugodno

Poglejmo, kako naprava preveri spol piščanca. V jajce naredi luknjico in odvzame kapljico tekočine oziroma urina zarodka. Luknjico takoj zatem zapre z lepilom. Nato z masnim spektrometrom na podlagi biološkega označevalca, ki ga je razvil In Ovo, v sekundi določi spol zarodka. Jajca nato še razvrsti po spolu. Ženska jajca vrnejo v inkubator, kjer ostanejo, dokler se enaindvajseti dan ne izvalijo piščanci. Moška jajca pošljejo v drugo podjetje, kjer jih uporabijo za živalsko hrano.

Tipična valilnica na leto proizvede okrog 20 milijonov piščancev, pove Bruins. In Ovo je za pregled oplojenih jajc moral najti poceni in dovolj natančno rešitev, da bi jo valilnice sprejele. Tehnologija za določanje spola zarodka je bila na voljo že pred desetletjem, a je bila predraga za uporabo. »Po občutku sem vedel, da gre za precejšen potencial,« pove. »Na vsak način sem želel najti rešitev.«

**// Gre za temo, ki se poleg tehnoloških in poslovnih dotika
tudi etičnih vidikov. //**

In Ovo sedaj razvija tehnologijo, ki bi omogočila pregled jajc že šesti dan po oploditvi, ne šele deveti. In Ovo poleg ugotavljanja spola zarodkov spremlja tudi njihovo zdravje vse do izvalitve. S sredstvi Evropske investicijske banke bo lahko podjetje izpopolnilo tehnologijo, v valilnicah postavilo še več svojih sistemov in pomagalo pri dodatnih inovacijah v perutninskem sektorju.

Naprave valilnicam prihranijo tudi veliko dela, ki bi ga sicer porabile za ugotavljanje spola piščancev. Cena pregleda oplojenega jajca je zanemarljiva, kar je v sektorju z masovno proizvodnjo, a nizkimi maržami, pomembno. »Pobijanje piščancev je grozno,« pove Céline Rottier, posojilna specialistka v Evropski investicijski banki, ki dela na projektu. »Vprašanje pa je, ali obstaja rešitev, ki jo bodo kmetje voljni sprejeti. Mislim, da jo je In Ovo našel.«

NAČRTI ZA ZELENO EVROPO

“ Neustrezna prehranska varnost, podnebne spremembe in izguba biotske raznovrstnosti so globalne pomanjkljivosti trga. Pojasnjujejo veliko pozornost, ki jo naložbam v biogospodarstvo posvečajo javne finančne ustanove. V letu 2023 so ekstremni vremenski dogodki in geopolitična nestabilnost pritiskali na stroške proizvodnje hrane in biomaterialov. Naša pozornost je veljala projektom, ki podpirajo kmete in majhne podjetnike v vrednostni verigi v kmetijstvu, pa tudi inovativnim, podnebno ozaveščenim praksam in tehnologijam, zmanjševanju okoljskega odtisa v vrednostni verigi hrane, trajnostnemu in vključujočemu razvoju podeželja ter trajnostnim gorivom in materialom, proizvedenim iz ostankov hrane in biomase. Obenem smo tudi blažili hude posledice, ki jih imajo gozdni požari za biotsko raznovrstnost in naravne vire, med drugim smo nadaljevali s financiranjem gozdarstva in naravnega kapitala. ”

Felipe Ortega Schlingmann, vodja biogospodarstva, EIB

“ EIB igra ključno vlogo pri financiranju mest, ki izvajajo ambiciozne celostne strategije za svoj razvoj. Mesta tako postajajo odpornejša na izzive, kot so migracijski tokovi zaradi vojne v Ukrajini, naravne nesreče, okoljski pojavi, podnebne spremembe ter zdajšnji učinki finančnih in gospodarskih kriz. ”

Leonor Berriochoa, vodilna inženirka, mestni razvoj, EIB

“ Podnebne in okoljske cilje, ki smo si jih zastavili in jih tudi konkretizirali v načrtu podnebne banke, smo že drugo leto zapored dosegli predčasno. Te rezultate omogočajo in poleg tega še izboljšujejo naši po meri zasnovani finančni produkti in v prihodnost usmerjena politika, kot je na primer prelomni pristop EIB k pravičnemu prehodu v državah v razvoju. Ponosen sem, da sem del javne banke, ki spreminja stvari na bolje. ”

Stephen O'Driscoll, vodja okoljske, podnebne in socialne politike, EIB

Nad vsakim vidikom našega današnjega življenja visi senca podnebnih sprememb in ogroženosti okolja. Projekti, za katere smo nekoč menili, da potekajo v nepovezanih sektorjih ali panogah, morajo danes v svoj redni okvir vključiti energetske učinkovitost ali proizvodnjo energije. Naša mesta, tovarne in gradbišča morajo biti trajnostna. Politike Evropske investicijske banke nas postavljajo na čelo financerjev, saj podpirajo čiste, zelene tehnologije – ter spodbujajo njihovo uporabo na vseh področjih človekovega delovanja.

“ Voda je nevidni dejavnik prehoda v zeleno gospodarstvo. Do leta 2050 bo več kot 40 % svetovnega prebivalstva živel v porečjih, za katera bo značilno pomanjkanje vode. Negotova preskrba z vodo bo verjetno povzročila skokovito rast cen hrane in konflikte. Nujno potrebujemo večja javna in zasebna vlaganja v ta sektor. Projekti, ki jih financiramo, odpravljajo tržne pomanjkljivosti in naložbene vrzeli tako, da z redkimi viri gradijo podnebno odporne vodne sisteme s kar najbolj dolgoročnim učinkom. ”

Karine Measson, vodja gospodarjenja z vodami, EIB

ZELENO IN ČLOVEŠKO

Krakov posodablja mestno infrastrukturo in tako prebivalcem zagotavlja bolj zeleno okolje, obenem pa pomaga ukrajinskim družinam.

Leta dolgo je bil Krakov znan po umazanem, prašnem zraku, ki je zastiral lepo mesto in slabšal kakovost življenja prebivalcev. Mesto danes načrtuje preobrazbo v podnebno nevtrarno in pametno metropolo. »Želimo postati mesto inovacij, znanstveno, raziskovalno in razvojno središče ter vodilni pri trajnostnem mestnem razvoju in podnebnih ukrepih,« pove Andrzej Łazęcki, direktor oddelka za upravo in podnebje v krakovski občini.

Krakov je še na eni preizkušnji: po ruski invaziji na Ukrajino se je vanj zateklo okrog 270 000 beguncev. Zaradi njih se je povečalo povpraševanje po javnih storitvah, kot so izobraževanje, zdravstvo in stanovanja, infrastruktura pa je začela pokati po šivih. Čeprav le slabih 300 kilometrov stran divja vojna, Krakov ni opustil ambicioznih podnebnih ciljev. Ravno nasprotno: mesto namerava hkrati doseči dva cilja – postalo bo bolj zeleno, obenem pa bo tudi posodobilo in obnovilo infrastrukturo, da bo lahko zadovoljilo potrebe tako svojih prebivalcev kot tudi ukrajinskih prišlekov. »Od Krakova in njegovega pristopa k podnebnim spremembam in trenutni humanitarni krizi se lahko veliko naučimo,« pove Leonor Berriochoa, višja inženirka v Evropski investicijski banki, ki dela na 130 milijonov € (585 milijonov PLN) težkem posojilu, odobrenem leta 2023. »Mnogim mestom bi bil lahko za navdih in zgled.«

Mesta potrebujejo načrt razvoja, da bi lahko uspešno rasla, se prilagajala in spopadala s humanitarnimi krizami. »Vsako mesto lahko sprejme le omejeno število ljudi,« pove Katerina Zisimopoulou, višja specialistka za urbanizem v Evropski investicijski banki. »Če se vanj dodatno zateče še na tisoče ljudi, postane obstoječa izobraževalna, prometna in druga infrastruktura glede na povečane potrebe nezadostna, to pa povzroča konflikte, pomanjkanje virov ter hitro slabšanje javnih storitev in infrastrukture.«

Načrt razvoja omogoča gradnjo nove in posodabljanje obstoječe javne infrastrukture na vključujoč in celosten način ter zagotavlja, da so potrebe prebivalcev po izobraževanju, zdravstvenih storitvah in delovnih mestih zadovoljene.

Soočanje s humanitarno krizo

Lokalne oblasti so zaradi naraščajočih potreb Krakovčanov in Ukrajincev, ki so v Krakovu našli svoj novi dom, prilagodile načrt razvoja. »Pomembna nam je integracija prišlekov iz Ukrajine. Želimo jih vključiti v vse javne storitve, ki pa jih moramo še nadgraditi,« pove Elżbieta Żurek-Kois, direktorica oddelka za socialne zadeve in zdravstvo v občini Krakov.

Gradnja nove mestne infrastrukture in posodabljanje obstoječih objektov zahtevata veliko sredstev, skrbno načrtovanje in čas. Finančno breme je toliko večje zaradi potreb beguncev po osnovnih storitvah in infrastrukturi. **Evropska investicijska banka podpira Krakov z okvirnim posojilom v višini 334 milijonov € (1 500 milijonov PLN), katerega prva tranša v višini 130 milijonov € je bila odobrena v avgustu.** Financiranje se izvaja v okviru solidarnostnega svežnja za Ukrajino, ki na ukrajinsko vojno odgovarja s financiranjem mestnih in regijskih naložb v državah članicah EU. »Krakovčani se izjemno trudijo pri spopadanju s humanitarno krizo, obenem pa tudi pri gradnji bolj zelenega mesta,« pove Marcin Futera, posojilni specialist v Evropski investicijski banki. »Zahvaljujoč okvirnemu posojilu lahko financiramo različne projekte vseh velikosti in vrst po vsem mestu.«

“ **Krakov bi lahko bil za zgled številnim drugim mestom.** ”

Gradnja bolj zelenega Krakova

Občina je celovito prenovila svoje stavbe in izboljšala njihovo energetske učinkovitost. Med drugim je stavbe izolirala, jim zamenjala vrata in okna ter jih opremila s svetili LED, termostati in čistilniki zraka. Doslej je občina popolnoma prenovila 43 % od skupaj 323 javnih stavb v svojem upravljanju, na 34 % stavb pa so bila opravljena manjša in večja prenovitvena dela, tudi s ciljem izboljšanja energetske učinkovitosti.

Krakov je poseben še v enem pogledu: v postopek odločanja so namreč vključeni njegovi občani. Občina je organizirala dva foruma, kjer so občani s strokovnjaki razpravljali o razvoju trajnostnega prometa, pa tudi o ukrepih za zmanjšanje porabe energije in uporabo obnovljivih virov energije. Priporočila forumov so zavezujoča.

»S tem, ko v proces vključimo vse naše občane, med njimi krepimo okoljsko ozaveščenost in hkrati natančno spoznamo njihove potrebe,« pove Łazęcki, eden od direktorjev v občinski upravi. »Mesto lahko naredimo bolj vključujoče in udobno za življenje, obenem pa tudi bolj odporno na nepredvidljive dogodke.«

TRAJNOSTNA BOLNIŠNICA

MANJŠE OGLJIČNE EMISIJE PO PRENOVI BOLNIŠNICE NA NIZOZEMSKEM.

Klinični center Haaglanden Medical Centre spada med najboljše bolnišnice na Nizozemskem. Več njegovih stavb je potrebnih prenove, da bo mogoče zagotoviti dobro oskrbo bolnikov in zmanjšati okoljski odtis ustanove. Haaška bolnišnica, znana kot HMC, je junija z Evropsko investicijsko banko podpisala posojilno pogodbo za 110 milijonov €. S tem denarjem bosta dve glavni stavbi dobili najnovejšo medicinsko opremo, pa tudi nov ogrevalni in hladilni sistem. Cilj je zmanjšanje ogljičnih emisij za 64 %.

S prenovo bo HMC ne samo zmanjšal porabo energije, pač pa zlasti zagotovil boljšo zdravstveno oskrbo. Več kot 170 000 ljudi z vseh koncev Nizozemske vsako leto obišče haaške specialiste travmatologije, nevrologije in onkologije. Bolnišnica pričakuje, da bo s prehodom na toplotne črpalke za ogrevanje pozimi in hibridno opremo za hlajenje poleti pomembno zmanjšala porabo energije. »Z naložbo v toplotne črpalke in hibridno hlajenje bomo zmanjšali porabo in stroške energije,« pove Martijn Wiesenekker, finančni direktor bolnišnice. »S tem bomo naredili nekaj tudi za okolje.«

ZIDAKI, KI POŽIRAJO OGLJIK

Štiri belgijska podjetja so združila moči v lokalnem projektu krožnega gospodarstva in iz jeklarskih stranskih proizvodov razvila zidak, ki zmanjšuje emisije ogljikovega dioksida.

Izdelek, ki težavo spreminja v rešitev: to je inovativni zidak, ki so ga razvila štiri belgijska podjetja. Večina betonskih zidakov je izdelanih iz cementa, ki povzroča emisije toplogrednih plinov. Inovativni belgijski zidak pa je izdelan z ogljikovim dioksidom, ki nastaja v drugih industrijskih procesih. Zidaki 'požrejo' ogljikov dioksid, ki se tako spremeni v nekaj koristnega.

Proizvodnja cementa je vir 2,4 % svetovnih emisij ogljikovega dioksida iz industrijskega in energetskega sektorja. Štiri podjetja iz okolice Lièga skupaj razvijajo izdelek, ki bi lahko pomembno prispeval k boju proti globalnemu segrevanju. »Naš projekt je zelo inovativen,« pove Antoine Gregoire, razvojni direktor v podjetju Prefer, enem od štirih sodelujočih podjetij. »Je krožen in lokalen.«

„ Naš projekt je zelo inovativen. Je krožen in lokaln. „

Deluje tako: v podjetju Lhoist z žganjem apnenca pridobivajo apno, pri čemer nastaja ogljikov dioksid. Tega ne spustijo v okolje, pač pa ga po dvokilometrskem plinovodu, ki ga upravlja specialist za prenos zemeljskega plina Fluxys, pripeljejo do proizvajalca cementnih izdelkov Prefer. Orbix, ki proizvaja trajnostne materiale za gradbeni in jeklarski sektor, od tretjih podjetij prevzema žlindro, ki jim ostane pri proizvodnji železa in jekla z uporabo apna podjetja Lhoist. Žlindro z ladjo pošljejo podjetju Prefer, ki iz žlindre z dovajanjem ogljikovega dioksida izdelava zidak. Ogljikov dioksid poskrbi za trdoto zidakov, ki se tržijo pod imenom CO₂ncrEAT ali 'tisti, ki požirajo CO₂'.

A razvoj inovativnega industrijskega projekta je zelo drag. Štiri podjetja so stroške ocenila na 7,5 milijona €, zato so zaprosila za podporo sklada za inovacije, iz katerega Evropska komisija financira inovativne, nizkoogljikne tehnologije. Ekipa Evropske investicijske banke, ki je zadolžena za sklad za inovacije, jih je pri tem podprla. »Dokazati smo morali, da bo projekt ekonomsko uspešen – ob upoštevanju prispevkov vseh štirih podjetij,« pove Matthieu Banal, finančni svetovalec iz Evropske investicijske banke, ki dela s temi podjetji.

Evropska komisija pošlje predloge projektov ekipi EIB, ki je zadolžena za sklad za inovacije. V njej so strokovnjaki iz oddelka za svetovalne storitve in iz direktorata za projekte, ki predlagateljem zagotovijo finančno in tehnično pomoč. Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA), ki je ena od ustanov EU, je projekt predlagala za nepovratna sredstva v višini 4 milijone €, in sicer v kategoriji majhnih projektov. **Sporazum o nepovratnih sredstvih je bil podpisan maja 2023, projekt pa je stekel junija.** »Brez nepovratnih sredstev bi bil razvoj proizvodnega procesa za te zidake predrag,« pove Gregoire. »Tveganja, povezana z inoviranjem in vlaganji v gradnjo tovarne, so bila previsoka.«

DEAMO Z NARAVO, NE PROTI NJEJ

Sonaravne rešitve za blažitev posledic poplav v Grčiji

Na severu Grčije sta septembra pustošili dve močni neurji in povzročili hude poplave v Tesaliji. »Imeli smo srečo, da v drugem neurju nihče ni izgubil življenja, saj je prvo povsem ohromilo naš sistem za zgodnje opozarjanje,« pove Harry Kalliaras, svetovalec župana mesta Trikala na severu Tesalije z okrog 80 000 prebivalci. Neurje je uničilo 150 domov v središču mesta in okoliških vaseh, še več kot 1 000 pa jih je močno poškodovalo. Po drugem neurju se je življenje v 3 000 let starem mestu za nekaj dni ustavilo, saj so oblasti meščanom odredile, naj ostanejo doma, medtem ko so preverjali varnost dvanajstih mostov čez reko Lithaios, ki teče skozi mesto. Škoda, ki jo je utrpela Tesalija, znana kot žitnica Grčije, se ocenjuje v milijardah.

Poplave niso tukaj nič novega. Že v tridesetih letih prejšnjega stoletja so začeli velikopotezno regulirati reke z betonskimi jezovi in nasipi, z velikanskimi posegi v pokrajino pa so za ceno uničenja narave nadaljevali vse do sedemdesetih let. Tak pristop se je do danes izkazal za povsem neuspešnega pri zaščiti pred vse pogostejšimi ekstremnimi vremenskimi pojavi, ki so posledica podnebnih sprememb. Regija mora zato korenito spremeniti svoj pristop, porušiti betonske objekte in pustiti naravi, da naredi svoje. »Pred 40 leti so bile v bližini reke kotanje, ki so zadrževale poplavne vode,« se spominja Kalliaras. »Pozneje smo skušali reko ukrotiti in smo ji preprečili, da bi se ob poplavah prelila in tekla po svojih naravnih poteh. Poleg tega se je ob reki tudi veliko gradilo. Če bi še obstajale te naravne kotanje, bi mesto utrpelo manjšo škodo.«

„ Če bi še
obstajale
te naravne
kotanje ... „

Naravni pristop priporoča študija, ki jo je financirala Evropska investicijska banka, izvedla pa Global Infrastructure Basel in WWF Grčija. Študija je bila tudi predmet razprave z deležniki v letu 2023. »Delati moramo z naravo, ne proti njej,« pove Aimilia Pistrika, višja inženirka za vode v Evropski investicijski banki.

Študija Grčiji priporoča sonaravne rešitve

Iz pilotne študije izhaja, da bi bili sonaravni pristopi k obvladovanju poplav v regiji veliko uspešnejši kot nova ali obnovljena 'siva' protipoplavna infrastruktura, na primer jezovi. Študija priporoča: razširite reke in jih povežite s poplavnimi površinami, vzgojite obrežne gozdove ter odstranite objekte, ki usmerjajo ali zadržujejo tok rek. Tu so še druge prednosti, in sicer poročilo ocenjuje, da bi shranjevanje ogljika v primeru sonaravnega pristopa prineslo okrog 12,8 milijona €, kar je več od stroškov izvedbe tega (6,8 milijona €) ali hibridnega pristopa (9,3 milijona €).

Sonaravni pristop k blažitvi posledic poplav pa ni brez izzivov. »Za vse to je potreben čas,« pove Catherine McSweeney, ki pri Evropski investicijski banki dela v diviziji za civilno družbo. »Že dve leti organiziramo informativna srečanja ter sestanke z oblastmi in deležniki. Pri tem projektu smo se veliko naučili, zato verjamemo, da smo razvili pristop, ki se lahko pospeši, razširi in ponovi še drugod.«

SVEŽA IDEJA

CrowdFarming z neposredno prodajo sveže hrane spodbuja trajnostno kmetijstvo. To zmanjšuje emisije in prinaša dobiček majhnim, ekološkim kmetom.

Ko sta brata Gabriel in Gonzalo Úrculo po svojem starem očetu podedovala nasad pomarančevcev v španski Valenciji, jima je družina svetovala, naj izgubarsko kmetijo prodajo. A brata sta si dala še eno priložnost. Sprva sta, enako kot že njun stari oče, pridelke prodajala posrednikom, kot so zadruga ali veliki kupci. Ker pa zaslužek ni zadoščal niti za pokritje stroškov, sta odprla spletišče Naranjas del Carmen za neposredno prodajo v Evropi. Njuni prvi kupci so bili prijatelji iz Nemčije in Avstrije, ki so razširili glas in posel je začel hitro rasti. Ko je nemška javna televizijska mreža Deutsche Welle objavila prispevek o njunih sadovnjakih, pa so naročila začela kar deževati. Vseh nista mogla izpolniti, saj je bilo povpraševanje preveliko.

“ Povsem smo predani konceptu ‘z njive na mizo’. ”

Njun uspeh so opazili kmetje iz skupne španske regije, ki so se začeli nanju obračati s prošnjami za pomoč pri vzpostavitvi lastne spletne prodaje. Brata Úrculo sta tako našla veliko tržno vrzel: ogromno povpraševanje potrošnikov in kmetov po neposredni prodaji. Leta 2017 sta ustanovila podjetje CrowdFarming, da bi kmetom ponudila storitve, ki jih je spletišče Naranjas del Carmen razvilo v letih neposredne prodaje – od programske opreme in izdelave spletnih strani do logistike, storitev za kupce, trženja in strokovne podpore. »CrowdFarming je podjetje, kjer kmetje na enem mestu dobijo vse, kar potrebujejo za neposredno prodajo,« pove njegov strateški vodja Román Martínez de Aragón. »Mi poskrbimo za zapleteni del, kmetje pa se lahko posvetijo pridelovanju in spravilu pridelkov.«

CrowdFarming pomaga digitalizirati evropski kmetijski sektor. V njem so pretežno majhni pridelovalci, ki pogosto nimajo sredstev ali znanja za neposredno spletno prodajo. Prek spletišča Naranjas del Carmen svoje produkte danes ponuja 300 kmetov iz 15 držav, v glavnem iz Evrope. Kupci lahko pri njih naročijo zabojčke sadja in zelenjave ali izdelke, kot sta med in sir. Posvojijo lahko tudi drevo, njivo ali žival, nato pa prejemajo ‘svoje’ pridelke. Za pomoč pri razvoju digitalnih platform in programske opreme je **Evropska investicijska banka podjetju CrowdFarming septembra 2023 odobrila 15 milijonov € težko tvegano posojilo, ki ima jamstvo programa InvestEU.**

»Kmetom so cene običajno narekovali veliki trgovci, danes pa jih lahko postavijo sami, kar pomeni spremembo paradigme v sektorju,« pove Jérôme Marcelino, višji posojilni specialist v Evropski investicijski banki, zadolžen za posel.

Okusno in dobro za planet

Na spletišču CrowdFarming nastopajo le kmetje, ki že pridelujejo ekološko hrano ali pa na to prehajajo. Skrbno jih izberejo agronomi, ki preverijo, ali spoštujejo najvišje standarde trajnostnosti, kakovosti in pridelave. Ko je María Martínez Hijano iz Malage leta 2017 prevzela kmetijo, ki je bila že štiri generacije v rokah njene družine, je svojce prepričala za prehod na ekološko pridelavo. Svoje mange prodaja prek platforme CrowdFarming od leta 2020, pri čemer je zelo uspešna. »Pridelovanje inovativno spreminjamo tako, da je vse bolj v sozvočju z okoljem,« pove Hijano.

„Kjer kmetje na enem mestu dobijo vse, kar potrebujejo za neposredno prodajo. „

CrowdFarming za razliko od nekaterih velikih trgovcev pridelkov ne skladišči tedne dolgo in jih ne prši s kemikalijami, da bi podaljšal njihovo trajanje. Njegovi kmetje pustijo sadje in zelenjavo dozoreti na drevesu ali njivi, pridelke pa poberejo šele tik pred odpremo. Pri običajnem kmetovanju se pridelki poberejo takrat, ko to ustreza posredniku, na primer trgovski verigi. Za tem lahko še mesece zorijo v komorah ali hladilnicah.

Model CrowdFarminga zagotavlja okusne pridelke za potrošnike in delo za kmete. Medtem ko so ti prej pridelke pobirali enkrat letno ter jih nato dostavili posrednikom ali trgovcem, danes to počnejo večkrat letno.

Kmetje z veseljem opravijo to dodatno delo, saj jim neposredna prodaja prinaša vrsto koristi. Svoje prihodke lahko načrtujejo mesece vnaprej, njihova marža pa je višja kot v klasični prodajni mreži. Za agrume na primer lahko iztržijo dva- do štirikrat več, kot bi dobili od klasičnih trgovin. Potrošniki pa plačajo enako ceno, kot bi jo plačali v supermarketih z ekološko hrano v državah zahodne in severne Evrope.

»Povsem smo predani konceptu 'z njive na mizo',« pove Cristina Domecq, vodja trajnostnosti in učinka v podjetju CrowdFarming. »V trenutku, ko kupec odda naročilo, se CrowdFarming in kmetje lotijo dela: ekološke pridelke poberejo, zložijo v zabojčke in jih sveže dostavijo na vaš hišni prag. To je pristna, naravna svežina.«

Revolucija v prehranski verigi

Leta 2022 je CrowdFarming izvedel študijo, v kateri je ugotavljal vpliv svojega modela na zmanjšanje ogljičnih emisij in odpadne hrane. Proučil je distribucijsko pot pomaranč in ugotovil, da pri neposredni prodaji, ko pomaranče potujejo od kmeta do potrošnika, nastane za 20 % manj emisij kot pri posredni prodaji prek trgovske verige. Podobno velja za odpadno hrano: 3 % je nastane pri neposredni prodaji v primerjavi z 22 % pri prodaji prek trgovske verige.

V CrowdFarmingu nad platformo nenehno bdi okrog 200 ljudi, pretežno razvijalci programske opreme. Vzdržujejo tudi interno logistično programsko opremo 'CrowdSender', ki podjetju omogoča učinkovito upravljanje naročil. Ta se združijo po regijah, tako da so tovarnjaki vedno polni, dostave pa kar se da učinkovite in okolju prijazne.

S posojilom Evropske investicijske banke bo podjetje lahko še naprej inovativno razvijalo svoj poslovni model in procese ter digitalne aplikacije in programsko opremo, pove Alejandro Raboso Campos, svetovalec v Evropski investicijski banki. To pa vodi tudi k bolj trajnostni in pravični pridelavi hrane.

»Redko kateri projekt ima tako neposredne in oprijemljive rezultate,« pove Raboso Campos. »Dober je za kmete, potrošnike in okolje.«

GIGAVAT NA STREHI

Logistično podjetje CTP spreminja strehe svojih stavb na Češkem in v drugih državah v ogromne sončne elektrarne. S tem znižuje stroške in emisije za svoje najemnike ter zvišuje dobiček zase.

Obnovljiva energija vsakemu lastniku še tako majhne hiše omogoča proizvodnjo električne energije – na streho namesti nekaj sončnih panelov, višek pa proda lokalnemu dobavitelju električne energije. Za podjetje z enajst milijoni kvadratnih metrov streh pa je to lahko zelo donosen posel. CTP, največji evropski lastnik in upravljaec logističnih nepremičnin, ki kotira na borzi, prekriva strehe svojih stavb s sončnimi paneli. Obnovljiva energija tako postaja ena od njegovih dejavnosti, enakovredna gradnji novih stavb in upravljanju poslovnih parkov. Na vrsto prihajajo strehe stavb še v vseh drugih državah, kjer je podjetje prisotno. Gre za pomemben korak podjetja, katerega delnice so uvrščene na borzo Euronext v Amsterdamu, posluje pa pretežno v državah Srednje in Vzhodne Evrope, kot so Češka, Slovaška, Madžarska in Romunija. »Energetiko vidimo kot tretji steber našega poslovanja,« pove Maarten Otte, ki je na čelu odnosov z vlagatelji v praški pisarni CTP. »Sončna energija je pri tem šele prvi korak. Sčasoma želimo svojim najemnikom ponuditi polnilne postaje za električna vozila ter upravljanje in skladiščenje energije.«

**// To krepí
strateško
avtonomijo
Evrope. //**

Podjetje bo do konca leta 2026 na svoje strehe namestilo opremo zmogljivosti 40 MWp. MWp je kratica za 'megavat pike', v katerih se meri nazivna moč naprav, ki uporabljajo spremenljiv vir energije, na primer sonce. CTP namerava v naslednjih letih podvojiti portfelj svojih stavb, s tem pa tudi uporabnih strešnih površin. Do konca tega desetletja bi podjetje lahko imelo opremo zmogljivosti 1 GWp. Za države s še vedno visokimi ogljikovimi emisijami bo to pomemben korak k razogljičenju.

Strešni solarni paneli in strateška avtonomija Evrope

Stavbe CTP se uporabljajo kot logistični centri, nekateri najemniki iz lahke industrije pa imajo v njih tudi proizvodnjo. Najemajo jih tudi podjetja, ki bi bila sicer prisiljena iskati prostore drugod, na primer v Aziji. Pomembne panoge tako ostajajo v Evropi, pa tudi dobavne verige so krajše. »Zaradi CTP se podjetja iz Azije vračajo v Evropo,« pove Jan Morawiec, posojilni specialist v Evropski investicijski banki. »To krepí strateško avtonomijo Evrope.«

Po motnjah v industrijskih dobavnih verigah zaradi pandemije covid-19 in energetske krizi zaradi ruskega vdora v Ukrajino bo o prihodnosti Evrope odločala prav strateška avtonomija. Evropska investicijska banka je zato septembra 2023 podjetju CTP tudi zaradi njegovega strateškega prispevka odobrila posojilo v višini 200 milijonov €. Tako je podprla solarni projekt, ki se bo pretežno izvedel v štirih srednje- in vzhodnoevropskih državah. Posojilo spada v 45 milijard € težak prispevek EIB k programu REPowerEU.

Solarni paneli niso dobri samo za podnebje, pač pa tudi za mošnjičke podjetja CTP in njegovih najemnikov. »CTP z njimi ustvarja dobiček, za najemnike pa so vir konkurenčne prednosti pred drugimi logističnimi podjetji, pri katerih oskrba z energijo ni del najemnih pogodb,« pove David González García, vodilni inženir v programih energetskega prehoda v Evropski investicijski banki.

NOVA ENERGIJA ZA EVROPO

Trije španski projekti krepijo sončne in vetrne zmogljivosti ter prenosna omrežja, s tem pa tudi energetske avtonomije Evrope.

Jaime Celaya si je od nekdaj želel delati z obnovljivo energijo zaradi njenega pomena za družbo. Potem ko si je kot mlad diplomant nabral nekaj delovnih izkušenj, se je pridružil podjetju Iberdrola, največjemu evropskemu energetskega podjetju po tržni kapitalizaciji, ki je med vodilnimi na področju obnovljive energije. Celaya je kot specialist za razvoj poslov zadolžen za oceno, izbiro in izvedbo novih energetskih projektov, ki morajo Iberdrola do leta 2040 pripeljati do ciljnih ničelnih emisij.

»To je zelo dinamičen in aktiven sektor, kjer vsakodnevno vznikajo nove tehnologije, novi mehanizmi in nove tehnike,« pove. »Vsak dan se naučim kaj novega in si širim obzorje.«

Celaya bo v naslednjih letih sodeloval pri izvedbi Iberdrolinega ambicioznega načrta, po katerem naj bi v Španiji, na Portugalskem in v Nemčiji zgradili omrežje z 19 sončnimi elektrarnami in tremi vetrnimi elektrarnami na kopnem. »Sončne svetlobe, vode in vetra, ki so gradniki proizvodnje obnovljive energije, imamo na pretek,« pove. »Samo države, ki vlagajo v te vire in proizvodnjo obnovljive energije, lahko zmanjšajo izpuste toplogrednih plinov.«

Nove elektrarne z zmogljivostjo skoraj 2,2 gigavata bodo lahko letno proizvedle do 4 teravatne ure električne energije. To je toliko, kot v povprečju znaša letna potrošnja več kot enega milijona gospodinjstev. 70 % elektrarn bo umeščenih v podeželska območja, ki so prizadeta zaradi prehoda na ogljično nevtralno proizvodnjo in kjer je dohodek na prebivalca pod povprečjem EU.

»Za prebivalce teh regij organiziramo šolanje, da pridobijo znanje in veščine za upravljanje in gradnjo sončnih in vetrnih elektrarn ter tudi za delo v njih,« pove Celaya. »Novi projekti bodo spodbudili rast in zaposlovanje v teh regijah, ki bodo tako lahko pripravile še dodatne projekte.«

Stabilna oskrba z energijo

Težava z elektrarnami na obnovljive vire je v tem, da je proizvodnja električne energije v njih nestabilna, kar otežuje njihovo vključevanje v energetska omrežja. Elektrarne na fosilna goriva in hidroelektrarne proizvajajo električno energijo na zahtevo, sončne in vetrne elektrarne pa so pri proizvodnji odvisne od vremena in lokacije. Z drugimi besedami, njihova proizvodnja niha in je le delno predvidljiva, kar energetskim omrežjem otežuje zagotavljanje stabilne oskrbe. Gre za izziv integracije obnovljive energije.

Iberdrola je zato začela ponujati hibridne sisteme: nekatere svoje sončne elektrarne kombinira z baterijskimi sistemi. Nadgradnja dveh različnih virov, na primer vetra in sonca, s skladičenjem energije zagotavlja stabilnejšo in zanesljivejšo oskrbo z energijo.

»Pri hibridnih sistemih zgradimo sončno elektrarno blizu vetrne,« pove Celaya. »Ko ni sonca, proizvajamo elektriko iz vetra, in obratno, ko ni vetra, proizvajamo elektriko iz sonca. Tako uporabljamo isto infrastrukturo in nismo prisiljeni v dodatno gradnjo. Presežno sončno in vetrno elektriko uskladiščimo v baterijah in jo oddajamo v omrežje, ko proizvodnja ni mogoča.«

„Samo države, ki vlagajo v te vire in proizvodnjo obnovljive energije, lahko zmanjšajo izpuste toplogrednih plinov.“

Evropska investicijska banka je podjetju Iberdrola junija 2023 odobrila 1 milijardo € težko posojilo. S tem denarjem bo sofinancirala gradnjo 22 elektrarn na obnovljive vire v Španiji, na Portugalskem in v Nemčiji. Gre za okvirno posojilo, s katerim se lahko financira niz projektov.

»Takšno posojilo zagotavlja stabilnost, prilagodljivost in dolgoročnost financiranja za posle obnovljive energije z več podjetji,« pove Luis Cañete, višji posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki dela na poslu.

Posel je del svežnja banke EU za program REPowerEU. Evropska komisija ga je razvila kot odziv na ruski vdor v Ukrajino, da bi zmanjšala odvisnost EU od uvoza fosilnih goriv in pospešila zeleni prehod.

Inovativno financiranje energetskih projektov

K španskemu zelenemu prehodu bo prispevalo tudi podjetje Red Eléctrica de España. To načrtuje širitev in posodobitev svojega omrežja za prenos elektrike od elektrarn do gospodinjstev in podjetij. Naložbe so del načrta razvoja prenosnega omrežja za obdobje 2021–2026, ki sta ga pripravila Španija in Red Eléctrica, določa pa naslednje cilje:

- integracijo bodočih elektrarn na obnovljive vire, tako da bo Španija do leta 2030 dosegla ciljnih 74 % obnovljive energije,
- izboljšanje zanesljivosti 220- in 66-kilovoltnih prenosnih omrežij,
- pospešitev povezovanja prenosnih omrežij Španije, Portugalske in Francije ter
- izboljšanje stroškovne učinkovitosti in zanesljivosti oskrbe v energetskem sistemu Španije, vključno z Baleari in Kanarskimi otoki.

Evropska investicijska banka podpira Red Eléctrico tudi z odkupom zelenih nadrejenih obveznic in zelenih hibridnih obveznic v višini 500 milijonov €. Podjetje je obveznice izdalo v okviru svojega zelenega financiranja. Banka je januarja 2023 kupila prvih 41,5 milijona € zelenih hibridnih obveznic. Posel v okviru programa InvestEU je bil za banko EU prvi posel na odprtem trgu v okviru njenega programa odkupa zelenih obveznic.

»Zelene obveznice in zelene hibridne obveznice lahko zaprejo vrzel podnebne financiranja, obenem pa dajo zagon kapitalskim trgov,« pove Raquel Cuervo Salvador, specialist za financiranje z odkupom obveznic v Evropski investicijski banki. »Za projekte obnovljive energije prinašajo številne prednosti, med drugim razširitev baze vlagateljev, zmanjšanje tveganja izvedbe in povečanje razpoložljivih sredstev, nenazadnje pa tudi vlaganja banke EU, ki so zelena luč za vse ostale vlagatelje.«

Projekt naj bi prispeval k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in ustvaril delovna mesta v manj razvitih španskih regijah.

Presežno sončno in vetrno elektriko uskladiščimo v baterijah in jo oddajamo v omrežje, ko proizvodnja ni mogoča.

// Zelene obveznice in zelene hibridne obveznice lahko zaprejo vrzel podnebnega financiranja. //

Nova (obnovljiva) energija za Španijo

Sončne elektrarne igrajo ključno vlogo v energetskega prehodu. Iz praktično neomejenega vira sončne svetlobe proizvajajo elektriko, pri tem pa ne izpuščajo toplogrednih plinov. Z njimi smo manj odvisni od fosilnih goriv.

Z jamstvom programa InvestEU je Evropska investicijska banka podjetju Solaria zagotovila okvirno posojilo v višini do 1,7 milijarde €. Denar je namenjen gradnji 120 sončnih elektrarn v Španiji, Italiji in na Portugalskem. Posojilna pogodba je bila podpisana septembra 2023.

Elektrarne leta 2002 ustanovljenega španskega podjetja z zmogljivostjo 5,6 gigavata bodo lahko letno proizvedle 9,3 teravatne ure električne energije. To je toliko, kot v povprečju znaša letna potrošnja skoraj 2,5 milijona gospodinjstev. Čista energija bo zmanjšala emisije toplogrednih plinov za 3 milijone ton CO₂ letno.

»Elektrarne na obnovljive vire energije z zmogljivostjo 5,6 gigavata, ki bodo zgrajene v Španiji, Italiji in na Portugalskem, bodo pozitivno vplivale tako na te države kot tudi na prizadevanja Evropske unije v boju proti podnebnim spremembam, obenem pa bodo okrepile našo energetske varnost,« pove Elena Cuadros, inženirka za obnovljivo energijo v Evropski investicijski banki. »Več kot tretjina sončnih elektrarn je umeščenih v manj razvite regije. Projekt ustvarja tudi delovna mesta, in to tam, kjer jih najbolj potrebujejo.«

NAČRTI ZA POGON ENAKOSTI

“ Izobraževanje in usposabljanje sta bistvena za krepitev inovacijskega potenciala, konkurenčnosti in socialne kohezije Evropske unije. Za zeleni in digitalni prehod je pravi nabor znanj pomembnejši kot kdaj koli prej. Evropska investicijska banka zato podpira naložbe v kakovostno izobraževanje in usposabljanje – da se naši ljudje in šole pripravijo na prihodnje izzive. ”

Patricia Castellarnau, vodja za izobraževanje in javne raziskave, EIB

“ Svetovalne službe EIB spreminjajo kompleksne politične cilje v tržno realnost. Tako smo v letu 2023 s svetovalnimi storitvami podprli polovico posojilnih poslov EIB in nekatere ključne horizontalne pobude Evropskega investicijskega sklada, kot na primer prizadevanja za enakost spolov v evropskih panogah tveganega in zasebnega kapitala. Strankam smo pomagali pri energetskem prehodu, razvoju na področju socialnih stanovanj, kvantnega računalništva in enakosti spolov ter oblikovanju novega evropskega vesoljskega trga. ”

Hristo Stoykov, direktor, svetovalna služba, EIB

“ Naša jedrna dejavnost je svetovanje v zrelejših fazah podnebnih projektov. Podjetjem svetujemo, kako oblikovati ekonomsko in tehnično izvedljive, za banke sprejemljive poslovne predloge. Takšni imajo namreč več možnosti za pridobitev financiranja EIB, Evropske komisije ali zasebnih vlagateljev – lahko pa tudi iz vseh treh virov. Izvajamo pa tudi okvirne tematske študije, v katerih ugotavljamo tržne neučinkovitosti in vrzeli v financiranju. Poleg tega organiziramo pobude za krepitev zmogljivosti, kot so panožna posvetovanja in informativni dogodki, kjer promoviramo svetovalne storitve in produkte EIB. ”

Juliet Dow-Madu, vodja za predelovalna, energetska in prometna podjetja, svetovalna služba EIB

Pripravljamo se na svet, v katerem bodo spremembe zgolj hitrejše. Evropska investicijska banka se trudi, da bi bili na prihodnji svet vsi pripravljeni in da bi v njem tudi uspevali. Naši otroci potrebujejo boljše šole, in to takšne, ki bodo prispevale k neto ničelnemu gospodarstvu. Vsakomur moramo omogočiti dostopno potovanje iz kraja v kraj, a brez povzročanja prekomernih ogljičnih izpustov. Zato moramo zgraditi premišljene prometne sisteme in panoge mobilnosti, v katerih bodo zaposleni kljub nadaljnjemu hitremu tempu sprememb lahko uspevali.

/// Iz projektnega financiranja izhajajo nekatere najbolj znamenite zgodbe o uspehu EIB. Med njimi so, na primer, projekti izgradnje avtocest in železnic, ki so odpravili ozka grla v vseevropskih omrežjih in privabili zasebni kapital za hitrejšo izvedbo. Delovanje smo razširili v panoge, kot je obnovljiva energija, kjer smo pomembno prispevali k razvoju evropske panoge vetrnih elektrarn na morju. V zadnjem času se kot podnebna banka EU vse bolj posvečamo energetske povezovalni infrastrukturi, proizvodnji baterij za zeleno mobilnost in zmanjševanju emisij v sektorjih, kjer je to še posebej težko, na primer v jeklarstvu ali proizvodnji gnojil. Nekateri od teh projektov so pravi pionirji na evropski poti k trajnostni konkurenčnosti. ///

Matthias Woitok, vodja projektnega financiranja (vzhod), EIB

VEČ ZNANJA, VEČJI ENERGETSKI PRIHRANKI

V Rimu bodo energetske prenove več kot 200 šol, a mesto najprej potrebuje pomoč pri načrtovanju tega obsežnega projekta.

Rim je mesto, ki ga na vsakem koraku prežema zgodovina. Njegove zgodovinske stavbe so prava zakladnica za ljubitelje umetnosti in turiste, nekoliko manj pa za šolarje. Mnoge šolske stavbe v Rimu so bile namreč zgrajene v 19. stoletju. Nekatere so dotrajane, slabo izolirane in neprimerno opremljene za spoprijemanje s posledicami podnebnih sprememb. Zato se je mesto lotilo največje naložbe v prenovo šolskih stavb v zadnjih desetletjih, s katero bo izboljšalo energetske učinkovitost in trajnostnost več kot 200 šol.

Toda prenova najstarejšega stavbnega fonda ni mačji kašelj. »Zlasti zahtevne so kompleksne prenove,« pravi Linda D'Amico, arhitektka iz rimskega urada za javne gradnje in infrastrukturo. Zgodovinske stavbe je treba namreč zaščititi in ohraniti.

Mesto Rim je pristojno za ogromno šolskih stavb, skupno kar 1 144 jasli in vrtcev ter osnovnih in nižjih srednjih šol. Med javnimi stavbami v Rimu daleč največ energije, kar 95 %, porabijo šolske stavbe. Z dobrim programom energetske učinkovitosti pa bi lahko privarčevali denar in zmanjšali ogljične izpuste. »Šolske stavbe so nenasitni porabniki energije,« pravi D'Amico.

Pravi nasvet ob pravem času

Rim je za prenovo prejel nepovratna sredstva italijanske vlade in sredstva Evropske unije v okviru nacionalnega načrta za vlemesta PON Metro, Evropska investicijska banka pa mu je februarja 2023 odobrila še 150 milijonov € težko kreditno linijo. Mesto je banko EU zaprosilo tudi za svetovalno podporo pri pripravi načrta in za najboljši izkoristek dodeljenih sredstev. »S celovitim naborom svetovalnih storitev na tehničnem, finančnem in metodološkem področju bomo Rimu pomagali pravočasno izvesti in spremljati ta projekt,« pravi Alexander Linke, višji svetovalec pri EIB, ki je sodeloval pri projektu.

Podobno kot številni učenci, ki ob začetku šolskega leta dobijo nova oblačila, se bodo nekatere šole v Rimu odele v nove plašče toplotne izolacije. Tako bodo postale energetske učinkovitejše. Vse izbrane šole bodo opremili z novimi okni, vrati, svetili in sodobnimi ogrevalnimi sistemi, za novejšo zgradbo pa načrtujejo tudi fotovoltaične naprave in toplotne črpalke. »To je največja naložba v šolske stavbe v zadnjih desetletjih. Zahvaljujoč partnerstvu z banko EU v Rimu krepimo podnebne ukrepe za zeleni prehod, ki mestom prinaša sveže priložnosti,« pravi Roberto Gualtieri, župan Rima.

Rim želi s tem projektom oklestiti stroške in emisije na poti k cilju, da do leta 2030 doseže podnebno nevtralnost. »Naložba ne bo koristila le okolju,« pravi Andrea Durante, ki je v Evropski investicijski banki sodeloval pri kreditni liniji, »temveč bo prinesla konkretne koristi tudi za družbo – prenovljene bodo namreč šole vse od predmestnih predelov pa do središča mesta.«

D'Amico, mestna arhitektka, pa izpostavlja pomen projekta za življenje otrok. »Otrokom želimo pokazati, kako zelo so za nas pomembni,« pravi.

VEČ ŠOL ZA PREDMESTJA

Madrid gradi šole v novih predmestjih in tako zmanjšuje socialne neenakosti na področju izobraževanja, mestu pa pomaga, da postaja bolj zeleno.

Mesta so kot družine – z rastjo potrebujejo vse več prostora za vse svoje člane, za svoje otroke pa potrebujejo tudi šole.

Madrid spada med najhitreje rastoča mesta v Evropi. Je tudi najgostejše naseljena regija v državi, kjer prebivalstvo raste dvakrat hitreje kot drugod. Na robu mesta rastejo nove in nove soseske. Otroci v njih potrebujejo šole, zato namerava Comunidad de Madrid graditi nove šole in obnoviti stare, s tem pa zagotoviti kakovostno javno šolstvo za približno 58 000 šolarjev. »Izobraževanje je eden od stebrov naše družbe,« pravi Rodrigo Robledo Tobar, generalni direktor za finančno politiko in zakladništvo regije Madrid. »To je naložba v naslednje generacije, v našo prihodnost.«

Več šol za vse večje potrebe

V Španiji so javne šole brezplačne. Večina otrok obiskuje vrtce ter osnovne in nižje srednje šole. Toda na višji srednješolski stopnji je drugače: kdo lahko nadaljuje s šolanjem, je v veliki meri odvisno od demografskih dejavnikov. Šolanje prej opustijo mladi iz družin z nižjim socialno-ekonomskim statusom, ki živijo v revnejših, od šol oddaljenih soseskah.

Naložbe v izobraževalno infrastrukturo bodo pomagale zadovoljiti vse večje potrebe po učnih mestih – pa tudi prihodnje potrebe Madrida po usposobljenih kadrih, ki so hrbtenica vsakega gospodarstva. »Ljudje potrebujejo šole tam, kjer živijo, ne pa, da jim pot do šole v središču mesta vzame pol ure ali uro,« pravi Robledo Tobar,

Predmestja se širijo, ker je prebivalcev vse več, pa tudi, ker so stanovanja tam cenovno dostopnejša. »Največ nove infrastrukture bo zgrajene ravno v predmestnih predelih, ki se najbolj širijo,« pravi Silvia Guallar Artal, ekonomistka v diviziji za izobraževanje in javne raziskave pri Evropski investicijski banki. »Gre za nova, a manj premožna območja.«

Evropska investicijska banka je projekt v Madridu podprla z 250 milijonov € težkim posojilom, podpisanim marca 2023. »Zahvaljujoč temu posojilu lahko gradimo šole v predmestjih. Družinam se ne bo treba več seliti v drage predele v mestnem središču, kar bo še bolj zmanjšalo neenakosti med ljudmi,« dodaja Robledo Tobar.

“ **Ljudje
potrebujejo šole
tam, kjer živijo.** ”

NOVI VLAKI, NOVE PROGE, NOVA TEHNOLOGIJA

Od Münchna do Monopolija: inovativno financiranje omogoča manjše emisije, krajši čas vožnje ter visokotehnološko vzdrževanje v Nemčiji in Italiji.

Tako kot dve tretjini vseh potnikov v železniškem prometu na Bavarskem se tudi Christine pogosto vozi z münchensko regionalno železnico S-Bahn. Toda vožnja od njenega doma v Pasingu do deset kilometrov oddaljenega Marienplatz v središču mesta je nepredvidljiva. »Vlaki so prepolni in pogosto zamujajo,« pravi Christine. »Običajno potrebujem za pot le 20 do 25 minut, včasih pa tudi eno uro.«

To se ne dogaja samo Christine. V Nemčiji je v letu 2022 skoraj vsak tretji potnik v železniškem prometu prispel v namembni kraj z najmanj 15-minutno zamudo. Zamude v münchenskem železniškem omrežju S-Bahn so pogoste, ker mora vsak vlak v središče Münchna ali iz njega preko ene same glavne proge, imenovane Stammstrecke. Ta je med najbolj obremenjeni v vsej Evropi, zato so ozka grla in zamude vlakov pogosti. Trenutno poteka gradnja druge glavne proge. Za dokončanje projekta bo potrebnih še nekaj let, a nekaj hitrih izboljšav že obetajo pred kratkim naročeni vlaki nove generacije.

Novi 200-metrski vlaki, ki so enako dolgi kot nemški visokozmogljivi in hitri vlaki InterCity, bodo najdaljši regionalni vlaki v državi. **Nakup financirata Evropska investicijska banka in banka UniCredit z inovativnim, 2 milijardi € težkim lizinski poslom,** ki ima jamstvo zvezne dežele Bavarske. Dobavitelj 90 energetsko učinkovitih električnih vlakov je Siemens Mobility. Vlaki imajo posebej široka vrata, ki omogočajo lažji in hitrejši dostop, po vsej dolžini pa so opremljeni z informativnimi LED trakovi. »Upamo, da bomo s temi udobnejšimi in zanesljivejšimi vlaki prepričali ljudi z obrobja Münchna, da pustijo avtomobile doma in presedlajo na železnico,« pravi Alexander Gerum, projektni vodja münchenske železnice S-Bahn pri družbi Eisenbahngesellschaft, ki načrtuje, financira in upravlja regionalni potniški železniški promet na Bavarskem.

Inovativno financiranje italijanske železnice

Tudi v drugih evropskih državah je železniški promet bistven del strategije razogljičenja. Marca 2023 je **Evropska investicijska banka podpisala inovativen finančni sveženj v višini 3,4 milijarde €.** Namenjen je posodobitvi železniške proge med Palermom in Katanijo na Siciliji, s čimer se bo sedanji potovalni čas med mestoma skrajšal za kar tretjino. Edinstveno pri tem finančnem svežnju je 50-odstotno posredno jamstvo v višini 1,3 milijarde €, ki je zagotovljeno v okviru programa InvestEU. Uporabljeno je za zavarovanje garancij za vračilo predplačila in dobro izvedbo posla, ki jih morajo izvajalci pridobiti od bank in predložiti investitorjem kot zavarovanje za primer neizpolnitve obveznosti.

»Tovrstno posredno jamstvo smo tokrat omogočili prvič, a ga želimo uporabiti še pri drugih projektih in v drugih državah,« pravi Giovanni Inglis, višji posojilni specialist v Evropski investicijski banki, ki dela s finančnimi ustanovami.

Evropska investicijska banka je edinstveno finančno rešitev zasnovala skupaj z italijanskim državnim železniškim holdingom Ferrovie dello Stato Italiane. Na podlagi posrednega jamstva bo mogoče pridobiti garancije drugih finančnih organizacij v skupni višini 2,6 milijarde €, namenjene pa bodo za sklenitev in nato izvajanje gradbenih pogodb. Poleg tega bo EIB italijanskemu ministrstvu za gospodarstvo in finance neposredno posodila še 800 milijonov €.

“Upamo, da bomo s temi bolj udobnimi in zanesljivimi vlaki prepričali ljudi ... da pustijo avtomobile doma in presedlajo na železnico.”

Digitalna preobrazba železniške tehnologije v Italiji

Financiranje novih vlakov in sodobne železniške infrastrukture ni edina podpora, ki jo Evropska investicijska banka namenja železniškemu sektorju ter evropski strategiji za trajnostno in pametno mobilnost. V skladu s slednjo naj bi do leta 2050 podvojili železniški tovorni promet in potrojili promet z železnicami visoke hitrosti. Septembra 2023 je **Evropska investicijska banka podpisala 20 milijonov € težko posojilo (odobrila je še dodatnih 10 milijonov €, pogodba zanje pa bo podpisana v naslednjih mesecih) za financiranje raziskav in razvoja v italijanskem podjetju MerMec**, ki je specialist za napredne tehnologije v železniškem prometu (signalizacija, merilni vlaki in sistemi, električna vleka in telekomunikacije), električno mobilnost v mestih in industrijske aplikacije. »Digitalna preobrazba železniškega sektorja je ključna za večjo učinkovitost in varnost,« pravi Matteo Fusari, vodilni inženir pri Evropski investicijski banki. »A pri tem ne gre le za zbiranje podatkov s pomočjo oddaljenih senzorjev, pač pa je pomembna tudi hitra obdelava podatkov in zagotavljanje informacij, ki so podlaga za ukrepanje.«

Med najbolj obetavnimi tehnikami, ki jih razvija MerMec, je tudi hitri diagnostični vlak, ki odkriva napake na železniški progi in sporoča njihovo lokacijo. Uporablja vizualno in magnetnoresonančno slikovno tehniko, zapisuje in obdeluje podatke, nato pa jih posreduje osebu, ki na daljavo spremlja železniško omrežje.

Evropska investicijska banka s posojilom podpira raziskovalno-razvojne dejavnosti podjetja MerMec v Monopoliju, manj razviti regiji v italijanski pokrajini Apulija, ki prejema evropska kohezijska sredstva. S posojilom bo mogoče zagotoviti usposobljeno delovno silo na področju raziskav in razvoja, vključno z 280 zaposlenimi za poln delovni čas vsako leto sicer štiriletnega projektnega cikla in 400 novimi delovnimi mesti za nedoločen čas.

NAPOLNIMO SI BATERIJE

V novi gigatovarni litij-ionskih baterij v Franciji ustvarjajo nova delovna mesta in prispevajo k bolj čisti mobilnosti v Evropi.

Anastasia Walch-Guinebert od nekdaj rada rešuje probleme. Navdušujejo jo stalne inovacije na področju energetskega prehoda. Zato dela kot procesna inženirka v velikem mednarodnem podjetju za proizvodnjo baterij Automotive Energy Supply Corporation (AESC) s sedežem na Japonskem. Ukvarja se z izboljšavami v proizvodnji baterij za električna vozila, ki morajo biti varna, kakovostna, zmogljiva in okoljsko trajnostna. »S svojim delom lahko pozitivno vplivam na okolje in na svet okoli nas,« pravi.

Ko bo AESC do leta 2025 odprl baterijsko gigatovarno v Douaiu v severnofrancoski regiji Hauts-de-France, bo njena vloga še pomembnejša. V tovarni bodo proizvajali napredne litij-ionske baterije za Renaultov ECHO 5 (novo električno različico Renaulta 5, ikoničnega mestnega modela iz 70. in 80. let prejšnjega stoletja) ter električno gospodarsko vozilo, *crossover* 4Ever. Skupna letna zmogljivost tovarne bo v začetni fazi znašala do 9 gigavatnih ur, kar bo zadoščalo za napajanje 200 000 električnih avtomobilov, do leta 2030 pa naj bi dosegla od 24 do 30 gigavatnih ur.

Evropska investicijska banka financira naložbo AESC z neposrednimi posojili v višini 337,2 milijona € in posrednimi posojili komercialnim bankam v višini 112,8 milijona €. Pogodbe so bile podpisane septembra 2023. »AESC v Francijo prinaša vrhunsko znanje in izkušnje, kar bo koristilo trajnostnemu razvoju evropske baterijske panoge,« pravi Olivier Kueny, višji posojilni specialist pri Evropski investicijski banki, ki je sodeloval pri pripravi posla. »Projekt bo pripomogel tudi k ponovni industrializaciji regije Hauts-de-France – imenujejo jo nova 'baterijska dolina' – in Renaultovemu strateškemu prehodu.« Naložba AESC se financira v okviru programa InvestEU, s katerim želi Evropska komisija v obdobju 2021–2027 podpreti za več kot 372 milijard € dodatnih naložb.

Kaj so gigatovarne?

Gigatovarne so ogromna proizvodna središča, kjer podjetja običajno izdelujejo baterije za električna vozila, sisteme za shranjevanje obnovljive energije in podobno tehnologijo. Za razliko od običajnih tovarn, ki so manjše in včasih proizvajajo celo paleto različnih izdelkov, pa je za gigatovarne značilna množična proizvodnja enega samega priljubljenega izdelka. V gigatovarni AESC v Douaiu se bodo posvetili predvsem množični proizvodnji litij-ionskih baterij za električna vozila.

Baterije so v današnjem sodobnem svetu nepogrešljive. Z njimi lahko prenašamo električno energijo, shranjujemo obnovljivo energijo in napajamo elektronske naprave. So bistvene za prehod na podnebno nevtralnost. Svetovno povpraševanje po baterijah skokovito raste in naj bi se do leta 2030 povečalo za kar štirinajstkrat.

Evropa potrebuje lastno proizvodnjo baterij, da bo pripravljena na večje mednarodne krize, ki bi lahko pretresle svetovne dobavne verige, kot jih je na primer pandemija covid-19. »Evropa mora povečati zmogljivosti za proizvodnjo baterij, da bo lahko zmanjšala emisije in uresničila zeleni prehod,« pravi Christian Schepens, vodilni inženir v enoti za trajnostne in digitalne panoge pri Evropski investicijski banki.

“ **Evropa mora povečati zmogljivosti za proizvodnjo baterij, da bo lahko zmanjšala emisije in uresničila zeleni prehod.** ”

NA POT Z ROBOTSKO POMOČJO

Nizozemsko podjetje Rocsys želi z robotskim polnjenjem narediti električno mobilnost precej bolj zanimivo, s prilagajanjem medicinske tehnologije pa pospešiti zeleni prehod.

Crijn Bouman vrsto let ni mogel razumeti, zakaj podjetja posvečajo toliko časa izdelavi električnih avtomobilov, pri tem pa ne pomislijo na izboljšave polnilnega procesa. Kot navdušenec nad električno mobilnostjo se je odločil, da bo to spremenil. »Električna mobilnost se vse bolj uveljavlja. Zdaj je čas, da vsi preidemo na obnovljivo energijo,« meni Bouman.

Da bi izpopolnil polnilne sisteme, je Bouman s še dvema strokovnjakoma za robotiko leta 2019 ustanovil podjetje Rocsys. Podjetje s sedežem v nizozemskem Rijswijku razvija naprave z robotskimi rokami, ki vozilo priključijo na polnilni kabel, pri tem pa s pomočjo tipalnih senzorjev posnemajo gibanje človeka. ROC-1, izdelek prve generacije, se že uporablja v pristaniščih, na področju logistike in v profesionalnih vozniških parkih.

Gre za obetavno tehnologijo, ki bi lahko številne voznike spodbudila, da fosilna vozila zamenjajo z električnimi – težave s polnjenjem se namreč pogosto navajajo kot razlog, zakaj se ljudje v večjem številu ne odločijo za prehod na elektriko. Pri podjetju Rocsys upajo, da bo zaradi njihovih sistemov udobnega, enostavnega polnjenja več ljudi presedlalo na električno mobilnost. To bi lahko imelo precejšen pomen za podnebje, saj se ogljikovi izpusti prometnega sektorja danes povečujejo po vsem svetu, namesto da bi se zmanjševali.

Za financiranje nadaljnjega razvoja svoje tehnologije **je Rocsys julija 2023 z Evropsko investicijsko banko podpisal posojilo v višini 18 milijonov €**. Posojilo je del programa InvestEU, s katerim Evropska komisija podpira naložbe v inovacije, socialno vključevanje in ustvarjanje delovnih mest.

Električna mobilnost se z robotskim polnjenjem vse bolj uveljavlja

V podjetju Rocsys so se morali najprej spopasti z izzivom – previsokimi stroški robotov. A v ROC-1 so našli stroškovno učinkovito rešitev. Navdih zanje so črpali iz nosljivih robotskih naprav za uporabo v medicini, predvsem eksoskeletov. Slednji so naprave, ki se pritrdijo na človekovo telo in s tako imenovanimi aktuatorji spodbujajo gibanje. Pri robotskem sistemu ROC-1 tipalni senzori pomagajo mehanski roki krmariti po polnilnih postajah in preprečujejo poškodbe, do katerih bi lahko prišlo ob fizičnem stiku. Sistem je varnejši od klasičnih robotov, ki so lahko nerodni in zato tudi nevarni. Podjetje namerava s pomočjo Evropske investicijske banke razviti manjšo in cenovno dostopnejšo generacijo ROC.

»Med največjimi prednostmi naše rešitve je, da lahko obstoječe polnilne postaje nadgradite v samodejne sisteme,« pove Bouman. »Milijarde evrov, ki smo jih do danes že vložili v električno mobilnost, tako ne bodo zaman. Postaje lahko posodobimo, da bodo naslednjih deset do petnajst let primerne tako za električna kot za avtonomna vozila.«

Rocsys se z evropskimi avtomobilskimi proizvajalci dogovarja, kako čim bolj razširiti uporabo svojih rešitev. »Menim, da bi bilo za Evropo veliko tveganje, če bi zamudila priložnost tovrstnega tehnološkega napredka. To bi zanje pomenilo ogromen zaostanek. Glede prihodnosti sem optimist, a upam, da nismo prepozni,« še pravi Bouman.

„Milijarde evrov, ki smo jih do danes že vložili v električno mobilnost, tako ne bodo zaman.“

V SLOGI JE MOČ

Bolgarska in portugalska pristanišča posodablajo infrastrukturo ter tako zmanjšujejo zastoje in obenem ogljične emisije.

Bolgarska pristanišča postajajo vse pomembnejše vmesne točke za dobavljanje hrane iz Ukrajine na različne dele sveta. Toda ozka grla v okolici pristanišč povzročajo dodatne emisije CO₂ ter dodatne stroške za špediterje, prevoznike, podjetja in nenazadnje – potrošnike. Zato se je skupina Buildcom, ki v žitnem sektorju spada med največje trgovske in predelovalne igralce, odločila zgraditi nov pristaniški terminal v Varni na obali Črnega morja. »Pristaniška infrastruktura v Bolgariji je zastarela, njene zmogljivosti pretovora pa so omejene, zlasti v Varni,« pravi Cvetelina Gančeva, direktorica odnosov s finančnimi ustanovami v podjetju Oliva. Slednje je največji bolgarski proizvajalec sončničnega olja in glavna odvisna družba skupine Buildcom. »Pristanišča v Varni niso dovolj globoka za velike ladje, poleg tega pa regionalna pristanišča nimajo zadostnih zmogljivosti za manipulacijo splošnega tovora.«

Skupina Buildcom bo ta primanjkljaj odpravila s pomočjo 50 milijonov € težkega posojila, ki ga je Evropska investicijska banka odobrila njeni odvisni družbi Logistic Centre Varna. Novi terminal bo omogočil selitev dela pretovarjanja s sedanje lokacije blizu mestnega središča na bolj oddaljeno lokacijo ob Beloslavskem jezeru v bližini Varne. Posojilo ima jamstvo iz programa InvestEU.

Nov terminal in poglobitev pristanišča Varna

Ko je Rusija leta 2022 napadla Ukrajino, je postalo jasno, da je infrastruktura v bolgarskih pristaniščih neustrezna. Romunsko pristanišče Constanța je bilo prepolno zaradi dodatnega dotoka ukrajinskega žita, a ga ni moglo preusmeriti v Varno, ker tam niso imeli zadostnih zmogljivosti za sprejem dodatnih ladij in tovora. S posodobitvijo pristanišča se bo to spremenilo: izboljšala se bo varnost preskrbe s hrano, pomorski promet bo okolju prijaznejši, hkrati pa bo projekt podprl gospodarsko rast v regiji, saj se bo za lokalne kmetijske pridelovalce izboljšal dostop do izvoznih trgov. Projekt bo »v skupini Buildcom okrepil vertikalno integracijo in olajšal dostop do izvoznih trgov«, pravi Venera Gandžova, posojilna specialistka EIB, ki je pripravljala posojilni posel.

Novi terminal bo sprejemal več plovil, med njimi tudi večja, saj bo globina ob pomolih povečana na 13,5 metra. Razpolagal bo s sodobnim sistemom za skladiščenje in prevoz žita ter z novo manipulacijsko opremo. Dobil bo nove železniške in cestne povezave, komunalno omrežje ter tehnične in upravne stavbe. Z razširitvijo pristanišča bodo razbremenjene tudi ceste, saj se bo tovor preusmeril na pomorski promet, ki povzroča manj emisij. »S projektom bomo optimizirali prometne poti na kopnem in morju, s tem pa zmanjšali naš ogljični odtis,« pravi Gančeva iz podjetja Oliva. »Z integriranim pristopom skrbimo tako za blažitev podnebnih sprememb kot tudi za upravljanje obale in zaščito pred poplavi.«

Znatno se bo zmanjšal tudi tovorni promet skozi središče Varne, kar bo zlasti dobro za lokalno prebivalstvo. »Pristanišče Varna je bilo v preteklosti bližje morju,« pravi José Rino, gradbeni inženir, ki je pri Evropski investicijski banki sodeloval pri projektu. »A povzročalo je hrup in onesnaževalo zrak, kar je zaradi bližine središča mesta neugodno vplivalo na prebivalce. Pri projektu je bilo zato bistveno, da se pristaniška infrastruktura premakne bližje delu Varnskega jezera, ki je pomaknjen bolj v notranjost, dlje od gosteje poseljenega območja.«

“ ... skrbimo tako za blažitev podnebnih sprememb kot tudi za upravljanje obale in zaščito pred poplavami. ”

Boljša dostopnost pristanišča Leixões po morju

Približno 74 % blaga v Evropo vstopa in iz nje izstopa po morju, zato so nujna vlaganja v sodobno pomorsko infrastrukturo za kmetijski in industrijski tovor. Projekt v pristanišču Leixões, najpomembnejšem morskem pristanišču na severu Portugalske ter drugem največjem tovornem in kontejnerskem pristanišču v državi, bo omogočil vplutje tudi večjim ladjam. Zmanjšali se bodo zastoji v pristanišču ter izboljšala učinkovitost in okoljski odtis pomorske dobavne verige.

Evropska investicijska banka je z Administração dos Portos do Douro, Leixões e Viana Do Castelo sklenila pogodbo o posojilu v višini 60 milijonov €, s katerim bo financirala izboljšanje dostopnosti pristanišča Leixões po morju, poglobitev dostopnega kanala za 15,5 metra in razširitev obstoječega valobrana za 300 metrov. »Zaradi ekonomije obsega se v zadnjih letih gradijo vse večje ladje, ki lahko prepeljejo več tovora in premagajo večje razdalje,« pravi Rino, gradbeni inženir v Evropski investicijski banki, ki je sodeloval tudi pri tem projektu. »Obstoječo pristaniško strukturo je treba prilagoditi, da bodo lahko vplule tudi večje ladje. To je ključno, če želi Portugalska ostati konkurenčna v sektorju pomorske trgovine.«

NARAVNE CESTE

Litva bi lahko z načrtom oživitve celinskih plovnih poti z električnimi baržami vsako leto prištedila 48 000 voženj s tovornjaki, s tem pa tudi precej zmanjšala ogljične emisije.

Človek lahko z iznajdljivostjo reši najbolj zapletene probleme in premaga vsakršne ovire. A včasih najboljšo pot ponudi kar narava sama. Za prevoz težkega tovora velikih dimenzij do morja lahko na primer zgradimo ceste in mostove za velike dizelske tovornjake, ki izpuščajo podnebju škodljiv CO₂. Lahko pa ga preprosto spustimo po rekah – naravnih cestah.

Reka Nemunas je dolga skoraj tisoč kilometrov. Od beloruskih višavij teče preko litovskih močvirij in se izliva v Baltsko morje. Njeno porečje v Litvi pokriva skoraj tri četrtine ozemlja ter zajema več kot 20 000 večjih in manjših pritokov. Reko so za prevoz tovora intenzivno uporabljali vse od 19. stoletja. Celo v sovjetskih časih je predstavljala glavno plovno pot, po kateri so vsako leto prepeljali do 3 milijone ton tovora.

Na začetku privatizacije, ki je sledila razpadu Sovjetske zveze, so v Litvi skoraj celotno rečno tovarno floto zavrgli kot staro železo, celinske plovne poti pa opustili.

Zdaj se to spreminja: litvanska uprava za celinske plovne poti načrtuje oživitev tovarnega ladijskega prometa na reki Nemunas. S floto električnih ladij bo povezala industrijsko-prometno središče Kaunas v notranjosti države s pristaniščem Klaipėda na Črnem morju. Razdalja med njima je 260 kilometrov. »Litva uvaža večino surovin in osnovnih materialov, izvažajo pa veliko žita – okrog 5 milijonov ton letno,« pravi Vladimiras Vinokurovas, izvršni direktor uprave za plovne poti. »Plovne poti so kot nalašč za prevoz tovrstnega težkega tovora velikih dimenzij, Kaunas pa je osrednje proizvodno središče z odlično lego v osrednji Litvi.«

Uprava pri razvoju praktičnega poslovnega modela sodeluje s svetovalnimi službami Evropske investicijske banke. Slednje so najprej poiskale najprimernejši model električne barže za plitve vode reke Nemunas, nato pa pomagale pri izvedbi študije izvedljivosti za celoten projekt. To je upravi za celinske plovne poti omogočilo, da je na podlagi poznavanja dejanskega stanja sprejela odločitev in začela z izvedbo projekta. Strokovnjaki banke so tudi analizirali, kako bi lahko oživitev plovnih poti koristila litovskemu gospodarstvu in okolju. Pri tem so prepoznali možnosti za zmanjšanje toplogrednih plinov in onesnaženosti zraka, zmanjšanje zastojev in nesreč v cestnem prometu, zmanjšanje hrupa in povečevanje biotske raznovrstnosti. »Prevoz blaga po plovnih poteh je okolju prijaznejši,« pravi Brendan McDonagh, projektni svetovalec pri Evropski investicijski banki. »Ocenjujemo, da bi lahko z vsako povratno vožnjo ene barže nadomestili več kot 100 voženj s tovornjakom. Ko bo projekt dosegel polno zmogljivost, bi to pomenilo dobrih 48 000 manj voženj s tovornjaki letno in s tem zmanjšanje emisij CO₂ za več kot 14 000 ton letno.«

“ Plovne poti so kot nalašč za prevoz ... težkega
tovora velikih dimenzij. ”

ZA NADLEGOVANJE NI PROSTORA

Barcelonsko podjetje za javni prevoz TMB ima načrt za preprečevanje spolnega nadlegovanja.

Ko se je barcelonsko podjetje za javni prevoz Transports Metropolitans de Barcelona (TMB) z Evropsko investicijsko banko dogovarjalo o posojilih za obnovo voznega parka ter nakup električnih avtobusov in polnilne infrastrukture za Barcelono, se je izkazalo, da je treba rešiti še en problem. Tako kot številna druga prevozna podjetja se je moralo tudi podjetje TMB pri pripravi politik o družbeni odgovornosti in enakih možnostih posvetiti vprašanju, kako na svojih avtobusih in vlakih preprečiti spolno nadlegovanje in diskriminacijo. »Prvotno smo želeli z našim načrtom izvesti le ukrepe za preprečevanje nadlegovanja žensk,« pravi Raquel Diaz, direktorica za družbeno odgovornost, ženske in raznolikost pri TMB. »Nato pa smo načrt nadgradili in zdaj vključuje tudi ukrepe za preprečevanje sovražnega vedenja do oseb LGBTIQ+.«

Svetovalna služba EIB je združila moči s strokovnjaki za mobilnost in spol iz Španije, Portugalske in Nemčije, da bi podjetju TMB (s finančno podporo svetovalnega vozlišča InvestEU) pomagali pri izvedbi načrta in opredelitvi kazalnikov za merjenje njegovega učinka. »Podjetje TMB je že pred tem objavilo načrt preprečevanja spolnega nadlegovanja in sovražnega vedenja do oseb LGBTIQ+,« pravi Manuel Pastor de Elizalde, strokovnjak za mestno mobilnost pri Evropski investicijski banki. »Pri tem so bili zelo napredni, toda načrt je bil še zmeraj v povojih.«

Vzpostavitev zaupanja vrednega pritožbenega mehanizma

Katalonska vlada je v letu 2020 izvedla raziskavo, v kateri je ugotovila, da se 17 % vseh kaznivih dejanj v regiji zgodi v javnem prometu, 60 % žrtev pa so ženske. Kar 91,6 % žensk, starih med 16 in 25 let, je navedlo, da so jih v javnem prometu nadlegovali. »Vsi vemo, da se to dogaja,« pravi Carmen Niethammer, višja specialistka za spol pri Evropski investicijski banki. »Vprašanje pa je, kako lahko izboljšamo zaupanje v pritožbeni mehanizem.« S to problematiko se je ukvarjala tudi svetovalna služba EIB v raziskavi, ki jo je izvedla leta 2023.

»Dostopnost javnega prometa običajno razumemo kot kratek čas potovanja, fizično dostopnost ali bližino avtobusne postaje,« pravi Floridea Di Ciommo, vodja zunanjega svetovalnega tima, ki je sodeloval pri projektu. »To so vidna merila. Toda osebe, ki so bile žrtve napada, ali mlajše ženske, v katere so že strmeli, jih izzivali ali celo otipavali, se javnemu prevozu seveda izogibajo, če se le lahko.«

/// **Vsi vemo, da se to dogaja.** ///

Zunanji svetovalci so v svojem delu potrdili, kar so v TMB že vedeli: preprečevanje spolnega nadlegovanja ni le vprašanje družbene odgovornosti, temveč bi skupnosti koristilo tudi ekonomsko.

TMB in banka EU upata, da bo načrt preprečevanja nadlegovanja na podlagi spola postal vzor za druge regije, mesta in prevozna podjetja. »Naša vizija je, da bi Barcelona postala prepoznavna kot zgled tovrstne prakse,« pravi Niethammer. »Radi bi pokazali, da je načrt preprečevanja nadlegovanja na podlagi spola naložba v skupnost, ki ima oprijemljive ekonomske in poslovne koristi. Radi bi, da bi našemu zgledu sledili vsi ostali projekti v Evropski uniji.«

NAČRTI ZA ZEMLJEVID PRAVIČNEGA IN ZELENEGA SVETA

“ Popolnoma smo usklajeni s prednostnimi nalogami EU, hkrati pa smo med vodilnimi podporniki pobud EU, kot je na primer strategija Global Gateway. S trdnim strokovnim znanjem in ob tesnem sodelovanju z drugimi partnerji smo na čelu koordiniranih, učinkovitih pobud Ekipe Evropa v številnih državah. Tam povečujemo število našega osebja. Razvijamo dodatne produkte oziroma dodatne lastnosti produktov, s čimer se prilagajamo posebnostim in večji zadolženosti različnih predelov sveta. Sredstva za mešane produkte in svetovalne storitve porabljamo namensko in na področjih, kjer so najbolj potrebna. Sistematično spremljamo in razkrivamo rezultate in naš prispevek k doseganju ciljev trajnostnega razvoja, od začetne ocene pa vse do zaključka projektov. Pri tem uporabljamo najsodobnejši okvir za merjenje dodatnosti in učinka ter popisovanje ciljev trajnostnega razvoja. ”

Markus Berndt, namestnik direktorja, EIB Global

“ Trajnostni razvoj je prava pot v prihodnost. EIB Global financira vodno in socialno infrastrukturo v Jordaniji in Tuniziji, pogozdovanje nacionalnih parkov v Maroku ter sanacijo industrijskega onesnaženja v Egiptu. Tako skupaj z Ekipo Evropa utira pot za rast zaposlenosti, gospodarstva in človeškega kapitala ter tudi sočutja do okolja. ”

Kristina Kanapinskaite, vodja javnega sektorja za južno sosedstvo, EIB Global

“ Banka vse od ruske invazije Ukrajini zagotavlja nujno potrebno podporo in je mobilizirala za več kot 2 milijardi € sredstev za financiranje obnove. V letu 2023 smo uvedli pobudo EU za Ukrajino, s katero želimo mobilizirati dodatno finančno in svetovalno podporo za obnovo kritične infrastrukture, financirati prednostne projekte ter spodbujati odpornost podjetij in družbe. Banka EU bo v Ukrajini še naprej igrala pomembno vlogo. Z našim edinstvenim znanjem in sposobnostjo financiranja bomo v tesnem sodelovanju z Evropsko komisijo podpirali tudi pristop Ukrajine k Evropski uniji. ”

Lionel Rapaille, direktor za širitev in sosedske države, EIB Global

Svet onkraj meja Evropske unije je manj stabilen, kot smo menili še pred nekaj leti. Naša razvojna veja EIB Global deluje po vsem svetu in pomaga uresničevati trajnostne, razvojne, podnebne in digitalne cilje, ki izhajajo iz politik Evropske unije. Projekti EIB, ki so namenjeni obnovi šol in bolnišnic, poškodovanih v vojni v Ukrajini, ali ki podpirajo varnost oskrbe s hrano v Afriki, sledijo istemu cilju – spodbujanju svobode, človekovega dostojanstva in pravne države. Če je bogastvo prepleteno s temi vrednotami, tudi blaginja onkraj naših meja prispeva k skupnemu razvoju človeštva, od katerega ima koristi prav vsak posameznik.

“ Nastajajoči trgi in gospodarstva v razvoju pogosto nimajo dovolj javnih sredstev, da bi financirali svoje razvojne potrebe. EIB Global ima pomembno vlogo pri zmanjševanju tveganosti projektov in pritegnitvi zasebnih vlagateljev k izpolnjevanju agende za cilje trajnostnega razvoja. Z zagotavljanjem skladnosti z najboljšimi okoljskimi, socialnimi in upravljavskimi praksami ter spodbujanjem trajnostnega in odgovornega razvoja dvigujemo projekte z učinkom na raven, ki je sicer ne bi bilo mogoče doseči. ”

Milena Messori, vršilka dolžnosti direktorice, poslovne finance in globalne dejavnosti, EIB Global

ZELENI ZGLED V AFRIKI

Kenija izvaža tehnologijo obnovljive energije, posodablja promet in spodbuja inovacije.

Ann Masiga z mostu za pešce, ki se pne nad eno najbolj prometnih cest v Nairobiju, opazuje tok zasebnih minibusov, ki vozijo delavce na domove po vsem mestu. Celo nekaj metrov nad prometom je zrak gost od izpušnih plinov bencinskih in dizelskih vozil. Masiga si skupaj s kenijsko vlado prizadeva za boljšo organizacijo tranzitnega prometa in večjo kakovost zraka. »Boljši promet, voda in energija – ti cilji so za Kenijo ogromni zalogaji,« pravi Masiga, posojilna specialistka Evropske investicijske banke v Nairobiju. »Slaba infrastruktura in slabi prometni sistemi so velika prepreka, saj močno otežujejo dostop do šol, delovnih mest, hrane, bolnišnic. Te teme me nikoli ne utrudijo, ker vem, da moje delo koristi številnim navadnim državljanom Kenije.«

Med največjimi projekti, pri katerih je v letu 2023 sodelovala Masiga, je novo omrežje hitrih tranzitnih avtobusov v kenijskem glavnem mestu. Nairobi v tem trenutku nima uradnega prevoznega sistema, a to se bo že kmalu spremenilo: mesto bo namreč dobilo sodobne avtobusne terminale, ploščadi za udobno vstopanje v avtobuse in izstopanje iz njih, dobro osvetljena avtobusna postajališča, steze za pešce in kolesarske steze ter samo avtobusom namenjene vozne pasove na prenapolnjenih cestah. Projekt vključuje tudi eno od prvih linij s popolnoma električnimi avtobusi v vzhodni Afriki. **Masiga je bila ključen član ekipe Evropske investicijske banke, ki je pripravila 201 milijon € težko posojilo za to električno avtobusno linijo. Posel, podpisan oktobra 2023, vključuje tudi nepovratna sredstva Evropske unije v višini 32 milijonov €.** »S projektom bomo resnično spremenili sistem javnega prevoza v Nairobiju,« pravi Masiga. Navdih za njeno poklicno pot v javni upravi je bila njena mama Elizabeth Semo Masiga, pionirka izobraževanja žensk v Keniji in prva stalna sekretarka na ministrstvu za izobraževanje. »Zaradi domino učinka projekta pa bi se lahko spremenili tudi prevozni sistemi po vsej državi.«

Povezava med podnebjem in inovacijami v Keniji

Nova linija električnih avtobusov je jasen znak, kako tesno je prihodnost Kenije povezana s podnebnimi ukrepi in inovativnimi tehnologijami. Država je med vodilnimi na področju obnovljive energije. Povečuje vlaganja v zelene tehnologije, poleg tega pa spodbuja podjetja k večji inovativnosti ter voljnosti, da se za priložnosti in rast ozrejo onkraj meja afriške celine. Razvija tudi pobude za izboljšanje preskrbe s hrano, podporo majhnim kmetijam, rast izvoza in večjo vključenost prikrajšanih družbenih skupin. Električni avtobusi narekujejo utrip napredne, v prihodnost usmerjene Kenije. Kenije, v kateri pridelovalci koruze hodijo po poljih z očmi, uprtimi v mobilne aplikacije, ki jim pomagajo do večjih donosov. V kateri pridelovalci manga uporabljajo vrhunsko hladilno tehnologijo za skladiščenje pridelka. In v kateri so napredne geotermalne elektrarne zgled za programe obnovljive energije po vsej Afriki.

“ Brez geotermalne energije bi ta država le stežka zagotavljala potrebno elektriko. ”

To je inovativna Kenija, ki je našla partnerko v Evropski investicijski banki. Regionalno središče banke EU je v Nairobiju, kjer dela skoraj 30 strokovnjakov njene razvojne veje EIB Global. Od tu podpirajo Kenijo, Etiopijo, Sudan, Južni Sudan, Ugando, Ruando, Burundi, Tanzanijo, Eritrejo, Džibuti in Somalijo. Evropska investicijska banka je v Kenijo od sredine 70. let prejšnjega stoletja vložila več kot 1,5 milijarde € na

POGLOBLJENO O KENIJI

področjih obnovljive energije, dostopa do čiste vode, razvoja mest, finančne vključenosti in majhnih podjetij. Regijsko vozlišče v Nairobiu je bilo ustanovljeno leta 2021, enota EIB Global pa leta 2022 – za še okrepljeno prisotnost in učinek banke v regiji.

Kenija z inovacijami preskakuje fazo onesnaževanja

Za svetlo prihodnost so podnebni ukrepi in inovacije enako pomembni – tako v Evropi kot drugod po svetu. Vendar Afriki močno grozijo posledice globalnega segrevanja. Celina potrebuje na bilijone dolarjev v obliki zelenih naložb – in Kenija želi biti pri tem v ospredju. Odločena je, da preskoči industrijsko fazo rasti, za katero je značilno hudo onesnaževanje, in namesto tega takoj postane bolj trajnostna družba. V letu 2008 so v državi zasnovali razvojni program Vizija 2030, ki predvideva, da naj bi do leta 2030 uporabljali izključno obnovljivo energijo. **V Keniji že danes več kot 90 odstotkov električne energije pridobijo iz obnovljivih virov. Ogromno vlagajo v hidro- in sončne elektrarne, zlasti pa v geotermalne elektrarne,** ki prispevajo več kot 40 odstotkov električne energije v državi.

Vse od petdesetih let prejšnjega stoletja je »Kenija pionirka izkoriščanja geotermalne energije v Afriki,« pravi Peketsa Mangi, ki stoji sredi bujnega polja na območju kenijskega Velikega tektonskega jarka, za njim pa iz zemlje hrupno bruhajo oblaki goste, bele pare. Mangi, ki je odrasel na kenijskem podeželju brez elektrike, ob soju petrolejk, je zdaj generalni direktor geotermalnega razvoja v centru Olkaria, eni od največjih geotermalnih elektrarn na svetu. Večina kompleksa kakšnih 120 kilometrov severno od Nairobija leži na območju narodnega parka Hell's Gate. Slednji je znan po visokih pečinah, soteskah, osamljenih balvanih, naravnih termalnih kopališčih in oblakih pare, ki se dviga iz zemeljskih globin. Geotermalna energija – vročina magme iz notranjosti zemlje – skozi zemeljsko skorjo prodira na plano iz dolgih tektonskih prelomnic, ki tečejo preko vzhodne Afrike.

Geotermalne elektrarne Olkaria, ki jih z vseh strani obkrožajo ranči in kmetije z nasadi cvetja, izkoriščajo zemeljsko energijo preko vrtin, ki segajo več tisoč metrov globoko v središče zemlje. Od tam zajemajo paro in jo po cevovodih vodijo do turbin; turbine poganjajo generatorje, generatorji pa proizvajajo električno energijo. Po celotnem kompleksu Olkaria, ki se razteza na kakšnih 70 kvadratnih kilometrih, potekajo velike bele cevi, po katerih tečeta voda ali para. Cevi ležijo na stebrih, da lahko pod njimi nemoteno prehajajo živali, nad potmi visokih žiraf pa so speljane še višje. Ob jutrih lahko opazujete žirafe, ki se pasejo med drevesi v bližini geotermalnih objektov. »Brez geotermalne energije bi ta država le stežka zagotavljala potrebno elektriko,« pravi Mangi.

Evropska investicijska banka je ena od največjih podpornic geotermalnih podjetij v Keniji in je vse od 80-ih let prejšnjega stoletja omogočila vrsto pomembnih naložb. Med drugim je leta 2017 financirala več vrelcev in sistemov za zbiranje pare v kompleksu Olkaria. Podprla je tudi največje vetrno polje v Afriki, ki je umeščeno v vročem in suhem predelu severne Kenije poleg jezera Turkana. **Za ta projekt je leta 2014 namenila 225 milijonov € težko posojilo, s čimer je močno okrepila financiranje in povečala zaupanje v ta desetletni projekt. Evropska unija je prispevala 25 milijonov € iz skrbniškega sklada za infrastrukturo EU-Afrika.** Na tem območju zdaj obratuje več kot 300 vetrnih turbin, ki z elektriko oskrbujejo več kot milijon gospodinjstev.

Anna Mwangi, geofizičarka v kompleksu Olkaria in aktivna mentorica mladih žensk v energetiki, gleda na to panogo kot na odlično poklicno pot za ženske. Po njenih besedah je vključevanje v kenijski družbi in industriji pomembna tema, saj se vse več žensk zavzema za enako obravnavo in enaka delovna mesta. Mwangi je skoraj 15 let delala za državno energetska podjetje Kenya Electricity Generating Co. V tem času se je pristop do vprašanja spola precej spremenil in se spreminja še naprej. »Kenija je prevzela vodilno vlogo ne le v energetiki, temveč tudi pri opolnomočenju in priznavanju žensk na tem področju,« pravi Mwangi.

Inovacije za večjo dostopnost hrane

Številna nova podjetja v Keniji sprejemajo politike za enakost spolov ter se zavedajo potreb po drugih socialnih in okoljskih ukrepih. Napredna hladilnica Cold Chain, ki so jo odprli avgusta 2023 v Tatuju, kakšnih 40 kilometrov iz Nairobija, ima sodobno politiko glede zelene energije in socialni načrt za opolnomočenje žensk. Podjetje spodbuja ženske, da se poklicno razvijajo na vseh področjih njegovega delovanja. Podpira tudi delovna mesta za prikrajšane družbene skupine. Največja hladilnica na celini (brez Južne Afrike) je bleščeče čista in zgrajena iz energetsko učinkovitih materialov.

Evropska investicijska banka je v letu 2021 sklenila 15 milijonov € težak posel s skladom ARCH

“**Ponosen sem, da sem del tega učinka.**”

Cold Chain Solutions East Africa, ki je zgradil obrat Tatu. Sklad se ukvarja z gradnjo hladilnic na vzhodu Afrike. Med drugim so ga s posebnim naložbenim instrumentom finančno podprle države članice Evropske unije. Posel je tudi pomemben del kenijskih prizadevanj, da podpre enega od glavnih ciljev trajnostnega razvoja OZN – odpravo lakote. V nekaterih delih Afrike se več kot polovica hrane pokvari, preden jo ljudje sploh lahko pojejo, in to samo zaradi pomanjkanja hladilnih zmogljivosti. Ko bo hladilnica Cold Chain v celoti nared za obratovanje, bo v njej mogoče skladiščiti banane, jabolka, avokado, piščančje meso in drugo pokvarljivo blago za gostinstvo. V njem pa bodo hranili tudi proizvode za farmacevtsko industrijo, zlasti podjetja, ki zagotavljajo cepiva proti covidu-19.

»Negotova preskrba s hrano družbi povzroča ogromno težav. Zlasti primanjkuje hladilnic,« med obhodom ogromnega skladišča pravi Geoffrey Emungat, vodja obrata v poslovni coni Tatu. »Država in zasebni sektor si zelo prizadevata za zmanjšanje tveganj pri skladiščenju in prevozu hrane. Z našim obratom pa želimo poleg tega še pozitivno vplivati na družbo in podnebj. Ponosen sem, da sem del tega učinka.«

Inovacije za vključujočo družbo

Podjetje za predelavo manga Vert ima sedež v Machakosu, kakšno uro vožnje iz Nairobija. To je še en projekt, ki se širi in obenem pozitivno vpliva na družbo. Vert je prejel posojilo kenijske banke Equity Bank, ki je med vodilnimi podporniki majhnih kmetij. **Equity Bank je v letu 2019 sklenila 25 milijonov € težak posel z Evropsko investicijsko banko, v letu 2020 pa še enega, prav tako v višini 25 milijonov €.** Posla sta vključevala nepovratna sredstva Evropske unije in sta bila del instrumenta za vrednostno verigo v kmetijstvu Agriculture Value Chain Facility. Program, ki ima jamstvo Evropske unije, pomaga kmetijskim podjetjem pri posodabljanju in majhnim kmetom pri izboljšanju poslovanja. Hkrati spodbuja vključujočo družbo in podpira mlade.

Vert oskrbuje velike proizvajalce brezalkoholnih pijač, kot je Coca-Cola, in poleg tega prodaja različno suho sadje. Sodeluje z več kot 5 000 majhnimi kmetijami. Podjetje ravna ekološko: mangova semena in olupke uporablja kot gorivo v kotlovnica, za zmanjšanje odvisnosti od nacionalnega električnega omrežja pa sončne panele. Pri zaposlovanju daje prednost ženskam in sodeluje s kmetijami, ki jih vodijo ženske. »Kenija ustvarja okolje, ki je dobro za ženske. V njem lahko postanejo bolj dejavne v gospodarstvu in pokažejo, kaj zmorejo,« pravi Jane Maina, direktorica podjetja Vert.

Inovativno zavarovanje za najmanjše kmetovalce

Med podjetji, ki se skušajo razvijati z večjo inovativnostjo in reševanjem najbolj perečih družbenih težav, je tudi Pula. Podjetje ponuja zavarovalne produkte za najmanjše kmetije. Njihovi lastniki pogosto nimajo nobenega podpornega sistema, čeprav so zaradi podnebnih sprememb izpostavljeni nepredvidljivosti padavin, vročine in suš. »Naša ciljna skupina so ljudje, ki se preživljajo s kmetijstvom. Tisto malo pridelka, ki ga ne porabijo sami, prodajo, da zaslužijo za šolnine in tekoče gospodinjne stroške,« pravi Faith Kinuthia, direktor terenskih dejavnosti pri podjetju Pula. »Zavarovanje kmete zaščiti pred mnogimi

POGLOBLJENO O KENIJI

tveganji, kot so pomanjkanje padavin, škodljivci ali bolezni. Če nasade napadejo škodljivci in uničijo pridelek, kmet na koncu ostane brez vsega. Na lastni koži občuti mnoge neugodne pojave, ki so jih prinesle podnebne spremembe.«

Majhni kmetje v Keniji so med največjimi skupinami delovne sile, kmetijstvo pa je vodilni vir gospodarske aktivnosti, zaposlovanja in izvoza. Kmetijstvo zaposluje več kot 40 % prebivalstva, med katerimi je 70 % s podeželskih območij, ter ustvari več kot 30 % bruto domačega proizvoda Kenije. Dominick Wanyoike prideluje koruzo na majhni kmetiji v okrožju Nakuru, ki ga v glavnem sestavljajo majhna kmetijska gospodarstva z manj kot petimi hektarji zemlje. »Za zavarovanje smo se odločili po izkušnji nekaj let nazaj, ko smo pričakovali deževje kot običajno, a tega ni bilo od nikoder,« pravi Wanyoike. »Pridelek je bil pičel, življenje je postajalo vse težje. Vse hujše suše so nam prinesle ogromno tegob.«

Pula je zavarovalne produkte kenijskim majhnim kmetom prvič ponudila v letu 2015, širi pa se še v druge države v regiji. Zavarovanje vključi v strošek semen in gnojil ali pa ga ponudi z državno subvencijo, kar omogoča nizko ceno zavarovanja za kmete. Kmetje so upravičeni do odškodnine v primeru, da pridelek ne dosega določenega obsega. **Pulo je podprl sklad za Afriko, ki ga upravlja podjetje za tvegani kapital TLcom. Slednje se osredotoča na tehnološka podjetja v širitveni fazi. Ključni vlagatelj v sklad TLcom je Evropska investicijska banka, ki je v letu 2016 vanj vložila 10 milijonov €, razmišlja pa še o eni naložbi, s katero bi lahko pomagala še več afriškim podjetjem. Ta naložba je del instrumenta Boost Africa, ki ga financira Evropska komisija.**

Navdušujoče spremembe v prometu po vsej Keniji

Podnebne spremembe, ki prinašajo zelo negativne posledice za majhne kmete, so tudi pomemben dejavnik vodilnega mestnega projekta v državi – oblikovanja novega avtobusnega omrežja in v njegovem okviru linije popolnoma električnih avtobusov. Ceste v Nairobiju so pogosto nabito polne in promet se ob konicah močno upočasni. Mestnih avtobusov je malo, tramvaje in podzemne železnice sploh ni, železniški promet pa je osnoven, zato se večina prebivalcev prevaža v zasebnih minibusih ali avtobusih, imenovanih *matatu*, ali pa v lastnih avtomobilih. Z naraščanjem števila prebivalcev se povečujejo tudi zastoji, potovalni časi se daljšajo, zrak pa postaja vse bolj onesnažen. »Država se resnično veseli, da se bo stanje v avtobusnem prometu izboljšalo,« pravi Joseph Kochalle, inženir za ceste pri upravi za promet širšega Nairobija. »V Nairobiju se je težko pripeljati že domov, kaj šele načrtovati kakršno koli drugo pot.«

V središču Nairobija je večer in Carolyn Omondi previdno stoji ob robu prometne ceste, kjer čaka, da se bo po napornem delovnem dnevu podala na dolgo pot domov v revno naselje Kibero. Ko išče avtobus, tesno mimo nje švigajo avtomobili, kombiji in težki tovornjaki. Kot mnogi drugi dnevni migranti tudi ona čaka v dolgi vrsti in nevarnih pogojih, da bi si izbrila prosto mesto na *matatuju*. Tovrstni minibusi so pogosto stari, nezanesljivi in neudobni. »Veliko lažje bi mi bilo, če bi imeli boljše avtobuse in s tem boljši prevoz,« pravi.

„ Za zavarovanje smo se odločili po izkušnji nekaj let nazaj, ko smo pričakovali deževje kot običajno, a tega ni bilo od nikoder. „

NIKOLI JIH NE BOMO PUSTILI NA CEDILU

Od bolnišnic do prometa: banka EU pomaga ukrajinskim mestom ohraniti nemoteno preskrbo z vodo, električno energijo, ogrevanjem in zdravstvenimi storitvami

Ko smo jo povprašali po največjih težavah, s katerimi se spopada pri delu v ukrajinski bolnišnici v vojnem času, Marija Bobkova sploh ni vedela, kje naj prične. »Težave imamo povsod, od vstopa v bolnišnico v pritličju pa vse do strehe,« pravi Bobkova, 71-letna strokovna vodja bolnišnice št. 8 v Odesi. »Smo velika bolnišnica s številnimi stavbami, in prav vsaka je potrebna popravil.«

Odesa na južni obali Ukrajine je postala ena od prvih tarč obstreljevanj že kmalu po ruskem napadu na Ukrajino februarja 2022. Bolnišnice v Odesi imajo velike težave pri oskrbi z električno energijo, primanjkuje tudi medicinskega materiala in zdravstvenih delavcev. Bolnišnica št. 8 je bila zgrajena leta 1964 in od takrat še ni bila prenovljena – čeprav je bila sanacija potrebna že pred samo vojno. Da bi olajšala stisko Bobkove in njenega osebja, je priskočila na pomoč **razvojna veja Evropske investicijske banke, enota EIB Global, s posojilom v višini 600 000 €**. **Namenjeno je obnovi priznane poliklinike, ki deluje v okviru bolnišnice št. 8** in slovi po vrhunskih specialistih. Tako so uspeli julija 2023 zaključiti glavna sanacijska dela, nabaviti novo pohištvo, sanirati temelje, opremiti specialistične prostore, prenoviti električno inštalacijo, na novo izolirati stavbo in zamenjati streho. Novi zmogljivi agregati zagotavljajo električno energijo, ko pride do izpadov zaradi vojne. »Bolnišnica je zdaj povsem drugačna,« pravi Bobkova. »Mnogi niso verjeli, da so takšne spremembe možne med vojno.«

V mnogih mestih je oskrba otežena

Evropska investicijska banka vse od začetka vojne vsak mesec zagotavlja nujno financiranje za projekte po vsej Ukrajini, zlasti za infrastrukturo, kot so električni vodi, ogrevalni in vodovodni sistemi, bolnišnice, šole, ceste, železnice, tramvaji, mostovi in skupnostni centri. Zaradi vojne imajo številni prebivalci hude težave z dostopom do vode, elektrike, ogrevanja, zdravstva, izobraževanja in sociale. V mnogih mestih na vzhodu, kjer potekajo intenzivni boji, je preskrba z vodo, ogrevanjem in elektriko še posebej negotova.

»Pogovori z župani so zmeraj težki, saj nikoli ne vem, kako slabe so razmere pri njih,« pravi Violaine Silvestro von Kameke, višja posojilna specialistka pri Evropski investicijski banki, ki dela na ukrajinskih projektih in je redno v stiku s številnimi župani. »Župani se z mano pogosto pogovarjajo iz zaklonišč ali pa morajo paziti, da ne stojijo preblizu oken. Včasih kar med razgovorom preverjajo, ali so njihove družine na varnem. Spet drugič se sproži sirena in takrat morajo hitro v zaklonišče. Županom povem, da občudujem njihovo vztrajnost in da jih ne bomo nikoli pustili na cedilu.«

Nov investicijski sklad za prednostne panoge

Evropska investicijska banka se v zadnjem času osredotoča predvsem na specializirani naložbeni nosilec, sklad EU za Ukrajino. Prek njega zagotavlja pomoč v vseh panogah, vključno v obliki tveganega kapitala v zasebnem sektorju. **Države članice EU so za sklad, ki ga upravlja EIB Global, namenile več kot 400 milijonov €** – za zdravstvo, promet, izobraževanje, kibernetsko varnost, ključno družbeno infrastrukturo in zasebni sektor. Toda pomoč Evropske investicijske banke za Ukrajino obsega še precej

„Mnogi niso verjeli, da so takšne spremembe
mogoče med vojno.“

več: sveženj jamstev za posojila v letu 2023, ki je EIB omogočil odobritev **100 milijonov € novega financiranja; 100 milijonov € tehnične pomoči** za pripravo projektov obnove v Ukrajini; **skoraj 700 milijonov € težek sveženj** (z jamstvom Evropske unije) takojšnje in prve pomoči Ukrajini **na začetku leta 2022; konec leta 2022 1,6 milijarde €** (s podporo Evropske komisije) za nujna popravila železniških prog, cest, mostov ter cele vrste javnih in stanovanjskih zgradb; ter **4 milijarde € za več kot 6 milijonov Ukrajincev, ki so se bili med vojno prisiljeni izseliti v druge evropske države.**

»Mesta nam neprestano sporočajo, kaj potrebujejo, mi pa skušamo ugotoviti, kako zastaviti projekte in kateri so najpomembnejši,« pravi István Heinczinger, višji specialist za promet pri Evropski investicijski banki, ki ukrajinskim mestom pomaga pri posodobitvi vozniških parkov tramvajev, metrojev, trolejbusov in avtobusov. Banka je od leta 2007 v ukrajinske prometne projekte vložila več kot 2,7 milijarde €, ta znesek pa se je med vojno še povečal.

Vsakodnevni stiki s strokovnjaki OZN

Da bi lahko izvedla vse zastavljene projekte, Evropska investicijska banka tesno sodeluje s projektnimi vodji Programa Združenih narodov za razvoj, ki delujejo v Ukrajini. Posojilni specialisti in inženirji EIB so vsak teden, včasih tudi vsak dan, v stiku s strokovnjaki, kot je Igor Kistenjov-Kavkaški. »V teh težkih časih je obnova Ukrajine ključna za stabilnost države in pomoč prebivalcem,« pravi Kistenjov-Kavkaški iz OZN. Njegova ekipa za tehnično koordinacijo ima sedež tudi v Kramatorsku, tj. v regiji Donbas na vzhodu Ukrajine, enem od začetnih žarišč ruske invazije. »Obnova je nujno potrebna.«

Pri obnovi in okrevanju imajo prednost šole in otroci. Evropska banka je s posojilom v višini 1 milijon € pomagala pri obnovi osnovne šole V. I. Vernadski v kraju Šišaki na vzhodu osrednje Ukrajine. Šola je ponovno odprla svoja vrata septembra 2023 in sprejela 466 učencev, med drugim otroke iz družin, ki so se bile pred spopadi prisiljene umakniti v bližino vzhodne meje. »Biti moramo potrpežljivi,« pravi Inna Hamčuk, učiteljica zgodovine na še eni šoli, ki je bila prav tako prenovljena s pomočjo sredstev Evropske investicijske banke. »Vsi ukrajinski otroci imajo pravico do kakovostne izobrazbe, a v tem trenutku jo težko zagotavljamo.«

MAJHNA PODJETJA OB VELIKI REKI

Egipt si želi milijon novih majhnih podjetnikov, manj prometnih zastojev v velikih mestih in več električnega prometa – pa tudi boljši izkoristek vode iz reke Nil.

Prijatelji in družinski člani so Rašo Mohamed svarili, da je odprtje trgovine z oblačili v času gospodarske krize preveč tvegano. A ona je to potezo načrtovala že več let. Ko so ji odobrili posojilo, ni niti malo oklevala. »Tako kot jaz si tudi mnogi drugi v Egiptu želijo storiti isto,« pravi Raša Mohamed, ki si je leta 2022 izposodila 100 000 egiptovskih funtov (3 000 €) in z njihovo pomočjo odprla trgovino kakšnih 40 kilometrov zahodno od središča Kaira. V njej prodaja modna in otroška oblačila ter *abaje*, dolga ženska oblačila, ki jih navdihuje tradicionalna kultura. »Ljudje so željni tovrstne podpore. Brez finančne pomoči bi bilo kaj takšnega neizvedljivo, zlasti v težkih časih.«

Majhna in srednja podjetja v Egiptu dajejo kar 75 % delovnih mest, zato najbolj občutijo posledice gospodarske krize. Egipt se je v letu 2023 spopadal z vse večjo zadolženostjo, inflacijo in devalvacijo. **Država se je odzvala tako, da je pomoč namenila predvsem majhnim podjetjem. Egipt želi mladim ponuditi usposabljanje in finančno svetovanje ter tako še v tem desetletju omogočiti začetek poslovanja milijonu novih podjetnikov in podjetnic.** Tovrstna pomoč je postala še bolj nujna po tem, ko je ogromno ljudi izgubilo službo med pandemijo covid-19.

Dežela Kleopatre, Tutankamona in Velike piramide se sooča z vsemi tipičnimi izzivi velikih držav v razvoju: od zagotavljanja delovnih mest za vse večje število mladih do spoprijemanja s posledicami podnebnih sprememb in onesnaževanjem, ki je eden od vzrokov zanje. Egipt te ovire premaguje z naložbami v majhna podjetja, pa tudi v velike infrastrukturne projekte, ki izboljšujejo preskrbo z vodo, sanitarne razmere, namakalne sisteme in kmetijstvo ter zmanjšujejo emisije iz zastarelih tovarn in prometa.

Evropska investicijska banka je te projekte od leta 1979 podprla z več kot 15 milijardami €, v katerih precejšen delež predstavljajo nepovratna sredstva ali jamstva Evropske unije. Oktobra 2023 je predstavništvo banke EU v Kairu postalo regionalno vozlišče, ki skrbi za severno Afriko in Bližnji vzhod. Je ključen del EIB Global, razvojne veje EIB, ki je pristojna za posle zunaj Evropske unije. Banka omogoča vse od naložb v velike vodne sisteme pa do posojil egiptovskim bankam za nadaljnje posojanje majhnim podjetnikom. Med njimi je tudi Raša Mohamed: finančno podporo je prejela v okviru precej večjega posojila, ki ga je Evropska investicijska banka zagotovila specializirani banki za mikrofinanciranje Banque du Caire.

Promet brez onesnaževanja

Egiptovski javni in zasebni sektor vlagata tudi v zeleni prehod, krožno gospodarstvo, obnovljive vire in sodobne kmetijske prakse. Nekatera največja mesta v Egiptu že imajo zaboje za recikliranje. Celo na bankomatih so uporabniki pozvani, naj v korist planeta ne tiskajo potrdil. »Vsi smo prebivalci istega planeta, zato želimo preostalim delom sveta dokazati, da nam ni vseeno,« pravi Mohamed Wael Nasser, vodja razvoja produktov v eni največjih egiptovskih tiskarn Roto House. Zahvaljujoč 2,5 milijonov € težkemu posojilu, ki so ga leta 2020 prejeli od Bank of Alexandria, so v podjetju izvedli zajetno naložbo v projekt zmanjšanja izpustov topil iz obrata nedaleč od Kaira. Financiranje podjetja Roto House je omogočila **Evropska investicijska banka, ki je banki Bank of Alexandria v letu 2018 odobrila**

POGLOBLJENO O EGIPTU

okvirno posojilo v višini 20 milijonov €, namenjeno majhnim podjetjem, leta 2023 pa je zagotovila podobno posojilo v višini 15 milijonov €. »Tovrstne naložbe so izjemno drage, a prinašajo prednosti za vse nas,« pravi Nasser. »Če naše stranke vedo, da nam ni vseeno za okolje, je to dobro za naše poslovanje, hkrati pa tudi za spopadanje s podnebnimi spremembami. Z našimi dejavnostmi nič več ne škodimo ozonski plasti.«

Za velika egiptovska mesta, kot je Kairo, so podnebne spremembe in okolje pomembna vprašanja. Za spoprijemanje s prometnimi zastoji in onesnaženostjo v Kairu in drugod po državi načrtujejo velike infrastrukturne projekte, med drugim več linij podzemne železnice na električni pogon, eno od najdaljših prog električne enotirne železnice na svetu, hitre električne vlake in novo mestno avtobusno omrežje. Cilj: doseči, da bo več potnikov namesto lastnih avtomobilov uporabljalo javna prevozna sredstva. »Projekt podzemne železnice je med največjimi v Egiptu,« pravi Walid Al-Arif Billah, trener plavanja, ki je pred kratkim diplomiral iz informacijskih sistemov, medtem ko čaka na prevoz z linijo 3 kairske podzemne železnice. **Ta najsodobnejši del omrežja financira Evropska investicijska banka s 600 milijonov € težkim posojilom.** »Podzemna železnica je zelo preprosta, varna in enostavna rešitev za vsakogar, za večino pa so razumne tudi cene.«

„**Mnogi si v Kairu dandanes ne znajo več predstavljati življenja brez podzemne železnice.**“

V Kairu so podzemno železnico – prvo v Afriki in na Bližnjem vzhodu – zgradili leta 1987. Več linij vsak dan prepelje na milijone potnikov. Evropska investicijska banka je pomagala razširiti precejšen del podzemne železnice, že več kot štiri desetletja pa pomaga tudi pri drugih velikih projektih na področju prometa. **Banka je leta 2021 napovedala, da bo za projekte podzemne železnice in tramvaja v Kairu in Aleksandriji v petletnem obdobju namenila več kot 1 milijardo €.** Linija 3 je povsem primerljiva z drugimi sodobnimi podzemnimi železnicami na svetu – ima sistem klimatizacije, varnosti in osvetlitve, sodobne blagajne za prodajo kart in ločene vagone za ženske. Banka se je v letu 2023 lotila še naložbe v razširitev in posodobitev linije 1 kairske podzemne železnice. »Mnogi si v Kairu dandanes ne znajo več predstavljati življenja brez podzemne železnice,« pravi Ahmed Beltagui, inženir, ki v kairskem predstavništvu Evropske unije dela na področju energetike in prometa. »Z ekonomskega vidika je podzemna železnica zelo pomembna, saj zmanjšuje zastoje in ljudem lajša pot na delo, prihrani pa jim tudi precej časa. Z avtobusom po Kairu težko kam prideš.«

Rešitve za Aleksandrijo

Tudi Aleksandrijo pestijo podobne težave z zastoji in onesnaženostjo. Številne ulice v mestu so ozke in polne avtomobilov, trikolesnih rikš in rumeno-črnih taksijev znamke Lada. Železnica in podzemna železnica sta stari in vse manj zanesljivi. V mestu s približno petimi milijoni prebivalcev je pogosto ogromno turistov, zato je mobilnost še bolj otežena. »Ni se lahko prebiti z enega konca mesta na drugega, zlasti v turistični sezoni. Povsod so namreč avtomobili,« pove Walid Maneb, poklicni potapljač iz Aleksandrije, medtem ko sreba čaj v restavraciji blizu plaže Shatby. Ta je le ena od številnih dolgih, zlatih plaž na obali mesta. »Če bi imelo mesto boljše vlake in tramvaje, bi bilo to zelo dobro za vse.«

Evropska investicijska banka je septembra 2023 odobrila posojilo v višini 750 milijonov € za prenove skoraj 22 kilometrov železniških prog v Aleksandriji – denar je namenjen za nove vagone, sodobnejše postaje, nove tračnice in prehod z dizelskega na električni pogon. Pred tem je leta 2020 zagotovila 138 milijonov € težko posojilo za posodobitev 13,8-kilometrsko progo električnega tramvaja v Aleksandriji, med drugim za nove vagone in motorje. Mesto ima več kot 30 kilometrov

tramvajskih prog, ki izvirajo še iz šestdesetih let 19. stoletja. Mnogi deli omrežja so potrebni posodobitve. »V Aleksandriji moramo zmanjšati avtomobilski promet, pri tem pa problematiko obravnavati iz različnih zornih kotov,« pravi Fatma Rashad, generalna direktorica ekonomskega načrtovanja pri egiptovski upravi za načrtovanje prometa. Skupino globalnih razvojnih partnerjev je popeljala na ogled v zastarelem vlaku na dizelski pogon po stari, dotrajani primestni progi, ki jo bo v naslednjih nekaj letih zamenjala nova. »Čaka nas še dolga pot, a vseeno optimistično verjamem, da bomo v bližnji prihodnosti uspeli bistveno zmanjšati promet in tudi onesnaženost.«

Darilo reke Nil

Aleksandrija in na splošno vsa država se ubadeta s še enim perečim infrastrukturnim problemom: vodo. Rast prebivalstva, podnebne spremembe, onesnaževanje in regionalni spori negativno vplivajo na preskrbo z vodo. Egipčani kar 90 odstotkov pitne in namakalne vode pridobijo iz reke Nil. Državo včasih imenujejo kar »darilo reke Nil«, saj bi brez nje večino ozemlja pokrivala puščava. Egipt je danes ena od držav z največjim pomanjkanjem vode na svetu, kjer je vodnih virov na osebo bistveno manj, kot znaša svetovno povprečje.

Evropska investicijska banka je med največjimi financerji vodnih projektov na svetu in je temu sektorju samo v Egiptu namenila več kot 1 milijardo €. **V letu 2018 je Evropska unija Egiptu odobrila 25 milijonov € nepovratnih sredstev, Evropska investicijska banka pa je z Egiptom podpisala 214 milijonov € težko posojilo, namenjeno zmanjšanju onesnaženosti delte Nila** ter izboljšanju oskrbe z vodo, sanitarnih razmer in ravnanja z odpadki. Naložba je znana kot projekt čiščenja drenažnega kanala Kitchener Drain. Kakšnih 70 kilometrov dolg drenažni kanal je med najbolj onesnaženimi v Egiptu. Poteka skozi kraje nedaleč stran od Sredozemskega morja, z dolgo vrsto čistilnih naprav. Načrt za čiščenje tega območja ter preprečitev onesnaževanja, do katerega prihaja zaradi izpustov kanalizacije in drugih odpadkov v morje, je del programa Evropske unije za izboljšanje stanja voda v več sredozemskih državah. »Voda je pomembna za vse, še zlasti pa za Aleksandrijo,« pravi potapljač Maneb. »Samo ozrite se naokoli – čista voda daje delovna mesta, nas hrani in privablja milijone turistov.«

»Vlagati moramo v planet«

Nasser, vodja razvoja izdelkov v tiskarni Roto House, ki ima prostore v industrijski coni Giza kakšnih 40 kilometrov zahodno od Kaira, pravi, da so ga njegovi sodelavci včasih že naveličani, ker tako pogosto omenja pomen čiste vode za Egipt, pa tudi okolje in boj proti podnebnim spremembam. Nasser je leta 2022 zastopal podjetje na konferenci Združenih narodov o podnebnih spremembah. Opaža, da je kakovost vode v reki Nil prezrta, da država večino hrane uvaža ter da sta njeno gospodarstvo in kmetijstvo zaradi podnebnih sprememb ogrožena bolj kot v večini drugih držav. »Upam, da bodo tudi druga podjetja sledila našim podnebnim stopinjam in da verjamejo v zaščito planeta,« pravi Nasser, ki dela za eno največjih podjetij za izdelavo embalažnih nalepk in tisk v Egiptu. »Vlagati moramo tudi v naš planet in poskrbeti za njegovo dobrobit.«

Nasser je streho tovarne Roto House opremil z vrstami sončnih panelov, ki podjetju zagotavljajo več kot deset odstotkov potrebne električne energije. Nov prečiščevalni sistem, sestavljen iz rezervoarjev, cevi in prezračevalnih cevi, odstrani škodljive kemične izpuste, preden so ti sproščeni v okolje. Zmanjšuje tudi neprijeten vonj kemikalij, ki jih uporabljajo v obratu, ter tako preprečuje težave z dihalci.

Zadnje posojilo banki Bank of Alexandria iz leta 2023 v višini 15 milijonov € je podobno tistemu, s katerim je banka podprla vse okoljske izboljšave podjetja Roto House. Je del instrumenta za financiranje zelenega gospodarstva, ki egiptovskim podjetjem pomaga pri uvedbi zelene energije. Obe posojili za Bank of Alexandria sta vključevali tehnično pomoč Evropske unije za pospešitev zelenih naložb.

POGLOBLJENO O EGIPTU

Spodbujanje vključevanja in mikrofinanciranja

Banque du Caire, ena od največjih ponudnic mikrofinanciranja v državi, spodbuja vključevanje, razvoj skupnosti in krepitev podjetništva. Evropska investicijska banka je z Banque du Caire v februarju 2023 podpisala pogodbo o posojilu v višini 70 milijonov €. S temi sredstvi bo lahko banka zagotovila še več posojil majhnim podjetnikom na območju Kaira in Aleksandrije, ki sicer le stežka dostopajo do financiranja. Banka včasih podeli mikroposojilo, tudi če prosilec ne izpolnjuje vseh pogojev, vendar mora tak posel odobriti pristojni terenski svetovalec, ki preveri kakovost prosilca prek razgovorov z njegovimi prijatelji in sosedi ter pregleda dokumentacije.

Sherif Sayed je januarja 2023 pri Banque du Caire najel posojilo v višini 70 000 egiptovskih funtov (2 100 €). Potrebuje ga za odprtje večje kavarne v Mestu šestega oktobra, novem naselju v puščavi, kjer živijo študentje, mladi odrasli in priseljenci iz držav, kot sta Sirija in Irak. Sayedova nova kavarna se imenuje Planinski volkovi (Zeaab El-Gabal), po priljubljeni egiptovski televizijski nadaljevalki, ki prikazuje življenje in tradicijo v južnem predelu Egipta, kjer je odraščal tudi sam. Prebivalci te zgornjeegiptovske regije težko dostopajo do posojil, ker veljajo za bolj tvegane od prebivalcev v mestih, kot sta Kairo ali Aleksandrija. To je Sayedovo drugo posojilo, ki ga je prejel od Banque du Caire. V novi kavarni, kjer je prostora za okrog petdeset gostov, zaposluje štiri delavce. »Majhni projekti, kot je moj, so semena za velika podjetja,« pravi Sayed. »Majhna podjetja, ki lahko dostopajo do financiranja, bodo prej ko slej zrastle v velika. Vsi začnemo iz nič. Še nihče ni začel na veliko.«

“ Čista voda daje delovna mesta, nas hrani in privablja milijone turistov. ”

ZELENI X-FAKTOR

Znatna vlaganja v posodobitev železniške proge Beograd–Niš so dobra za regionalne povezave, trgovino, rast in približevanje Srbije Evropski uniji.

Dolgoletne sanje o neoviranem potovanju z vlakom križem kražem po Zahodnem Balkanu bi se lahko kmalu uresničile. **Da je regija na pravi poti do izpolnitve tega cilja, dokazuje finančni sveženj EU v višini 2,2 milijarde €, namenjen odseku železniške proge v koridorju X med Beogradom in Nišem.** Zahvaljujoč tem sredstvom boste za pot z vlakom med tema srbskima mestoma kmalu potrebovali manj kot dve uri pri hitrosti do 200 km/h. Trenutno traja potovanje z vlakom najmanj šest ur, z avtom pa okrog tri ure. »Leta 1884, ko je bila železnica zgrajena, je potovanje trajalo osem ur, zdaj pa šest ur in pol,« je povedal srbski predsednik Aleksandar Vučić februarja 2023 na predstavitvi financiranja EU v Beogradu. »V 130 letih se ni spremenilo nič. Zdaj spreminjamo Srbijo, s pomočjo Evropske unije.«

Dogovor o prvi tranši nepovratnih sredstev v višini 82,8 milijona € je bil med Evropsko investicijsko banko ter srbskim ministrstvom za gradbeništvo, promet in infrastrukturo podpisan na vlaku iz Beograda proti Nišu, v prisotnosti funkcionarjev srbske vlade, Evropske unije in Evropske banke za obnovo in razvoj. Evropska unija bo zagotovila do 598 milijonov € nepovratnih sredstev, kar bo doslej največja donacija EU za posamezen projekt v Srbiji. **Sveženj vključuje tudi posojilo Evropske investicijske banke v višini 1,1 milijarde €** ter posojilo Evropske banke za obnovo in razvoj v višini 550 milijonov €.

»Ta projekt smo izbrali, ker lahko spremeni vsakdanje življenje ljudi v Srbiji, na jugu države in dejansko v celotni regiji,« je dejal Olivér Várhelyi, komisar Evropske komisije za širitvena pogajanja. »Železnica bo namreč prinesla rast in delovna mesta. Prinesla bo naložbe na območja, kjer jih najbolj potrebujejo – in to je jug Srbije. S tem pa bo prinesla tudi novo Srbijo in novo regijo,« je še dodal Várhelyi.

Trajnostna podpora za lokalne partnerje in zelene projekte

Po zaključku projekta naj bi se na novi železniški progi letno prepeljalo več kot 2,3 milijona potnikov in 9,4 milijona ton tovora, kar bo ustvarilo nove poslovne priložnosti in delovna mesta.

EIB Global, veja banke EU za posle zunaj Evropske unije, je odobrila 1,1 milijarde € za to veliko naložbo, s katero bo prenovljena ključna povezava med Evropsko unijo in Zahodnim Balkanom, srednja Evropa pa bo povezana s Solunom v Grčiji in Sofijo v Bolgariji. Je del 30 milijard € težkega gospodarskega in naložbenega načrta za Zahodni Balkan – kar znaša toliko kot tretjina BDP v regiji –, katerega cilj je spodbuditi naložbe v promet, energijo, zeleni in digitalni prehod ter trajnostno rast in delovna mesta.

Kot ena od največjih financerk prometnega sektorja v regiji je Evropska investicijska banka za železniški sektor doslej namenila več kot 1,2 milijarde €, s čimer podpira gospodarsko sodelovanje in povezljivost.

**„ Zdaj spreminjamo Srbijo, s pomočjo
Evropske unije. „**

Varnejše, okolju prijaznejše, učinkovitejše potovanje po Srbiji

Z obnovo železniške proge Beograd–Niš se bodo izboljšale povezave Srbije z drugimi železniškimi omrežji v Evropi. Tako bo tovorni promet hitrejši, potovalni časi pa precej krajši. Železnica spada med čiste oblike prevoza, zato posodobitev železniškega omrežja prispeva tudi k čistejšemu okolju. »Posodobitev železniške infrastrukture ter varnejši in učinkovitejši železniški promet sta med našimi prednostnimi nalogami na Zahodnem Balkanu ter ključni dejavnik, ki omogoča gospodarski razvoj v regiji,« je dejal Matteo Colangeli, direktor EBRD za Zahodni Balkan. »Že dolgo sodelujemo s srbskim železniškim sektorjem, pri tem prelomnem projektu pa smo še posebej veseli, da smo združili moči z Evropsko unijo in Evropsko investicijsko banko.«

Prometni projekti, ki jih financira Evropska unija v Srbiji, bodo izboljšali povezave, s tem pa podprli tudi gospodarsko povezovanje – Srbije z regijo in regije z Evropsko unijo. Prispevajo k reformi železniškega sektorja in uvedbi sodobne, stroškovno učinkovite cestne infrastrukture.

PO POTRESU

Maroko vlaga v novo izobraževalno infrastrukturo in se spoprijema s socialno neenakostjo na podeželskih območjih, ki jih je prizadel potres.

V začetku septembra 2023 je regijo Al Haouz v Maroku stresel potres magnitude 6,8. Uničil je 50 000 domov in močno poškodoval 1 000 šol – tako močno, da je bilo treba mnoge zrušiti. Učitelji in šolarji na najbolj prizadetih podeželskih območjih so ostali brez domov. Zatočišče so našli v prav tako poškodovanih šolskih stavbah, ki so bile že pred potresom zelo dotrajane. Maroko za šolstvo nameni okrog 5 % bruto domačega proizvoda, kar pa ni dovolj za vzdrževanje in posodabljanje 8 022 osnovnih šol ter gradnjo novih šol, zlasti na podeželju.

Maroko je gradnjo nove infrastrukture načrtoval že pred potresom, in sicer v okviru nacionalnih prizadevanj za izboljšanje šolstva na oddaljenih območjih, kot je gorovje Atlas, kjer po učnih dosežkih zaostajajo za preostalim delom države. Po potresu je ministrstvo za izobraževanje pospešilo postopek pridobivanja gradbenih dovoljenj, tako da bi z obnovo lahko začeli do konca leta 2023. »Ta projekt prinaša preobrat za izobraževanje v Maroku,« pravi Didier Bosman, višji arhitekt, ki v Evropski investicijski banki pripravlja financiranje za projekt. »Maroško ministrstvo za izobraževanje želi odpraviti vrzel med mestnimi in podeželskimi območji, zato projektu namenja absolutno prednost.«

Evropska investicijska banka je Maroku posodila 102,5 milijona € za gradnjo 150 javnih šol ter zagotovitev potrebne infrastrukture, kot so šolska oprema, namestitvene zmogljivosti in prevoz. Vsi viri bodo zdaj usmerjeni v področja, ki jih je potres najbolj prizadel. Oktobra 2023 je Evropska investicijska banka Maroku obljubila, da bo v naslednjih treh letih za program popotresne obnove zagotovila 1 milijardo €.

Za pomoč pri načrtovanju naložb je **Maroko dodatno prejel še nepovratna sredstva v višini 650 000 € v okviru pobude EIB za gospodarsko odpornost**. Gre za sklad, ki podpira odporno in vključujočo rast v evropskem južnem sosedstvu in na Zahodnem Balkanu. Sredstva bodo namenjena tehnični pomoči pri načrtovanju projektov, med drugim izvedbi poglobljene študije potreb in izzivov podeželskih šol. Študija bo služila kot osnova za prihodnje projekte na področju izobraževanja v državi.

Ugotavljanje izobraževalnih potreb

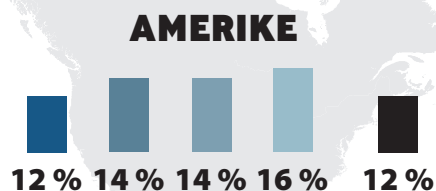
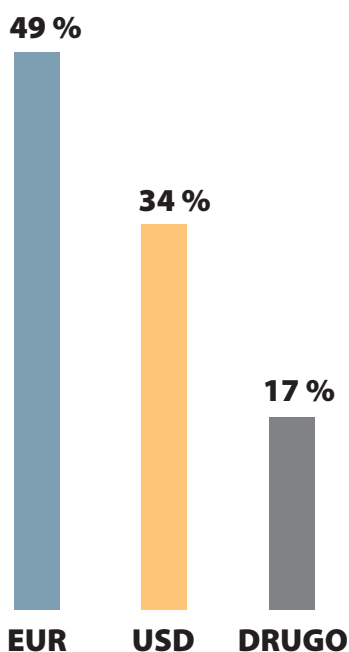
Pred začetkom gradnje je skupina strokovnjakov za tehnično pomoč EIB obiskala več kot 30 občinskih šol, kot sta na primer šola Eghrem N'ougda v Ouarzazateu in šola École Vivante v dolini Ait Bouguemez v gorovju Atlas, saj so se želeli na lastne oči prepričati o glavnih izzivih. Maroko je prejel še dodatno posojilo v višini 9 milijonov € iz naložbene platforme za sosedstvo, in sicer za učna sredstva in izboljšanje učnih praks. »Maroko ima na področju šolstva še veliko dela, a že zdaj obstaja kar nekaj primerov dobre prakse,« pravi Bosman. »V gorskem območju, na primer, je neka ženska ustanovila osnovno šolo z učilnicami, prilagojenimi invalidnim šolarjem. Financira jo ministrstvo za izobraževanje. Projekt je bil tako uspešen, da je ustanovila še srednjo šolo, kjer lahko učenci nadaljujejo šolanje. Tovrstno prakso si želimo uveljaviti po vsej državi.«

OD KOD SREDSTVA

Evropska investicijska banka, največja večstranska izdajateljica in posojilodajalka na svetu, je v letu 2023 na mednarodnih kapitalskih trgih zbrala 49,8 milijarde €, od tega 14,6 milijarde € z zelenimi ali trajnostnimi obveznicami. Banka s svojimi izdajami pritegne vlagatelje, ki običajno ne vlagajo v Evropi, z nakupom njenih obveznic pa posredno prispevajo k evropskim projektom.

Banka je izdala obveznice v 16 valutih, večino v osrednjih valutah evro in ameriški dolar. Zaradi raznovrstnosti virov in ročnosti je strategija zbiranja sredstev banke prilagodljiva. Ker obveznice izdaja v več valutih, lahko tudi financira v nekaterih lokalnih valutih.

IZDAJE PO VALUTAH

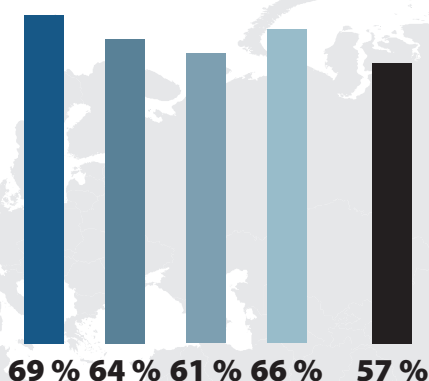
ZELENA BLOKOVNA VERIGA

Evropska investicijska banka je naredila še korak naprej pri razvoju trajnostnih kapitalskih trgov, ko je zasnovala svojo prvo **obveznico podnebne ozaveščenosti s tehnologijo blokovnih verig (blockchain)**. Pri izdaji v obsegu 1 milijarde švedskih kron (87 milijonov €) z ročnostjo dveh let je uporabljena edinstvena tehnologija blokovnih verig, ki sta jo razvila podjetniško-investicijski sektor banke Crédit Agricole in stockholmska banka Skandinaviska Enskilda Banken. Obvezniška platforma uporablja protokol Proof of Climate awaReness (PoCR), pri katerem je poraba energije manjša kot v primerljivih sistemih, ki nimajo tehnologije blokovnih verig. To je tudi spodbuda za udeležence, da izboljšajo okoljski odtis svoje trgovalne infrastrukture.

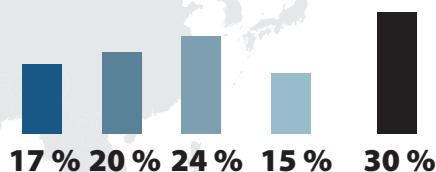
»Tehnologija blokovnih verig lahko obvezniškim trgov zelo koristi,« pravi Xavier Leroy, višji svetovalec za financiranje pri Evropski investicijski banki. »Za vsako izplačilo kupona se izračunavanje običajno opravlja večkrat – izvajajo ga izdajatelji, vlagatelji in posredniki. Vsako izplačilo je lahko predmet dolgotrajnih razprav. Pri tehnologiji blokovnih verig pa je celoten postopek pregleden in precej hitrejši.«

Transakcija sledi trem predhodnim prelomnim izdajam v blokovnih verigah, ki jih je izvedla Evropska investicijska banka, vključno s prvo digitalno obveznico v javni blokovni verigi leta 2021, prvo digitalno obveznico v zasebni blokovni verigi leta 2022 in prvo izdajo v funtih iz začetka leta 2023.

EVROPA

AZIJA

BLIŽNJI VZHOD IN AFRIKA

■ 2020 ■ 2021 ■ 2022 ■ 2023

Obveznice podnebne ozaveščenosti / Obveznice trajnostne ozaveščenosti v letu 2023

POUDARKI IZ OPERATIVNEGA NAČRTA SKUPINE 2024–2026

- **Zeleni prehod in obnova Ukrajine**
- **Več partnerstev po svetu**
- **Raziskave in razvoj na področju tehnologije in energije**
- **Več poudarka na znanjih in usposabljanju**
- **Krepitev digitalizacije za posodobitev bančnih praks**
- **Ocena največjega obsega financiranja: 95 milijard € v letu 2024, 93 milijard € v letu 2025 in 85 milijard € v letu 2026**

Znotraj Evropske unije se bomo v obdobju 2024–2026 prednostno osredotočali predvsem na zeleni in digitalni prehod, kohezijske regije ter države, ki jih je ruska invazija na Ukrajino najbolj prizadela, med drugim zaradi milijonov Ukrajincev, ki so se bili zaradi vojne prisiljeni umakniti v druge države.

Zunaj Evropske unije bo EIB Global okrepila pomoč Ukrajini pri odpravi posledic vojne. Temu je namenjen sklad EU4Ukraine, poleg tega pa še tehnična pomoč v obsegu 100 milijonov €. EIB Global si bo prizadevala za še več partnerstev po vsem svetu in s tem še večji učinek svojih dejavnosti. Vlagala bo v digitalno tehnologijo, podnebne ukrepe, energijo, promet, raziskave, zdravstvo in izobraževanje.

Zaradi vse večjega pomena gospodarske varnosti in strateške neodvisnosti bomo pospešeno vlagali v raziskave in razvoj na področju tehnologij in energetske učinkovitosti. Evropska investicijska banka bo prevzela še več tveganj, da bo zagotovila podporo inovativnim sektorjem in projektom z visoko vrednostjo. V obdobju 2023–2027 nameravamo s 45 milijardami € pomagati projektom v okviru naložbenega načrta REPowerEU, katerega cilj je povečanje evropske neodvisnosti od dobav ruske nafte in plina.

Evropski investicijski sklad, ki financira majhna in srednja podjetja ter infrastrukturne dejavnosti, bo podpiral zeleni in digitalni prehod, z vse večjim poudarkom na znanjih in usposabljanju.

Svetovalne dejavnosti EIB, ki jih usmerjamo predvsem na trg nastajajočih tehnologij in izboljševanje predlogov projektov, bodo bolj usklajene z našim financiranjem in s širjenjem poslov banke.

Z močno finančno aktivnostjo skupine EIB bomo stabilizirali in povečevali bilančno vsoto. Pričakujemo, da se bo neto presežek banke v letu 2024 postopoma povečeval, predvsem zaradi visokih obrestnih mer.

Banka si prizadeva za večjo učinkovitost in skrajšuje čas, potreben za pripravo financiranja za stranke. Proučuje tudi načine za hitrejša in uspešnejša postopka. Pomemben del teh prizadevanj bo digitalizacija.

Skupina EIB pričakuje, da bo v letu 2024 zagotovila financiranje v višini do 95 milijard €, v letu 2025 v višini do 93 milijard €, v letu 2026 pa do 85 milijard €. S tako visokimi ravnmi financiranja bo lahko krepila evropsko gospodarstvo in pomagala pri spoprijemanju z vse večjimi globalnimi izzivi podnebnih sprememb.

Celoten operativni načrt za obdobje 2024–2026 preberite tukaj:
www.eib.org/en/publications

UPRAVLJANJE

EIB je organ EU, odgovoren državam članicam, ter hkrati banka, ki sledi najboljši praksi bančnega sektorja na področju odločanja, upravljanja in kontrol.

Svet guvernerjev sestavljajo ministri – običajno finančni – vseh 27 držav članic. Guvernerji določajo smernice posojilne politike banke in vsako leto potrjujejo letno poročilo. Odločajo o povečanju kapitala banke in njenem sodelovanju v poslih financiranja zunaj Evropske unije. Imenujejo tudi člane sveta direktorjev, upravnega odbora in revizijskega odbora.

Svet direktorjev odloča o posojilih, programih zadolževanja in drugih zadevah glede financiranja. Načeloma se sestane desetkrat letno ter zagotavlja delovanje banke v skladu s Pogodbama EU, njenim statutom in splošnimi smernicami sveta guvernerjev. Banka ima 28 direktorjev, od katerih vsaka država članica imenuje po enega, enega pa Evropska komisija. Direktorji imajo 31 namestnikov. Če svet direktorjev potrebuje širše strokovno znanje, lahko povabi šest strokovnjakov, da kot svetovalci brez glasovalnih pravic sodelujejo na njegovih sestankih. Svet direktorjev odloča z najmanj tretjinsko večino članov s pravico glasovanja, ki morajo predstavljati vsaj 50 % vpisanega kapitala, razen če statut ne določa drugače. Svetu direktorjev predseduje predsednica banke, ki nima glasovalne pravice.

Upravni odbor je stalni organ odločanja banke. Vodi tekoče poslovanje banke ter pripravlja sklepe za svet direktorjev in skrbi za njihovo izvajanje. Sestaja se enkrat tedensko. Upravni odbor vodi predsednica banke, nadzira pa ga svet direktorjev. Ostalih osem članov so podpredsedniki EIB. Člani upravnega odbora so imenovani za največ šest let z možnostjo ponovnega imenovanja in so odgovorni izključno banki.

Banka ima neodvisen **revizijski odbor**, ki odgovarja neposredno svetu guvernerjev. Odgovoren je za revizijo letnega poročila EIB in skupine EIB, preverjanje pravilnosti poslovanja in knjigovodstva EIB ter preverjanje, ali dejavnosti EIB ustrezajo najboljšim praksam v bančništvu. Letno poročilo revizijskega odbora za proračunsko leto se predloži svetu guvernerjev skupaj z odgovorom upravnega odbora. Revizijski odbor sestavlja šest članov, ki so imenovani za šest zaporednih proračunskih let brez možnosti ponovnega imenovanja. Poleg tega lahko svet guvernerjev imenuje tri opazovalce, ki podpirajo revizijski odbor pri posameznih nalogah.

**Evropska investicijska banka je podnebna banka EU.
Več o našem podnebnem delu:
Podnebna in okoljska trajnostnost (www.eib.org/climate)**

**Evropska investicijska banka stoji Ukrajini ob strani.
Več informacij:
EIB stoji Ukrajini ob strani (www.eib.org/standwithUkraine)**

**Naši projekti prispevajo k spremembam na bolje v prav vseh sektorjih
globalnega gospodarstva.
Poglobljene informacije:
Vsi projekti – finančni in globalni učinek po vsem svetu
(www.eib.org/projects/all)**

NAČRT ZA TRAJNOSTNO ŽIVLJENJE

POROČILO O DEJAVNOSTI 2023

Evropska
investicijska banka | Skupina

pdf: ISBN 978-92-861-5627-4

SL 02/2024